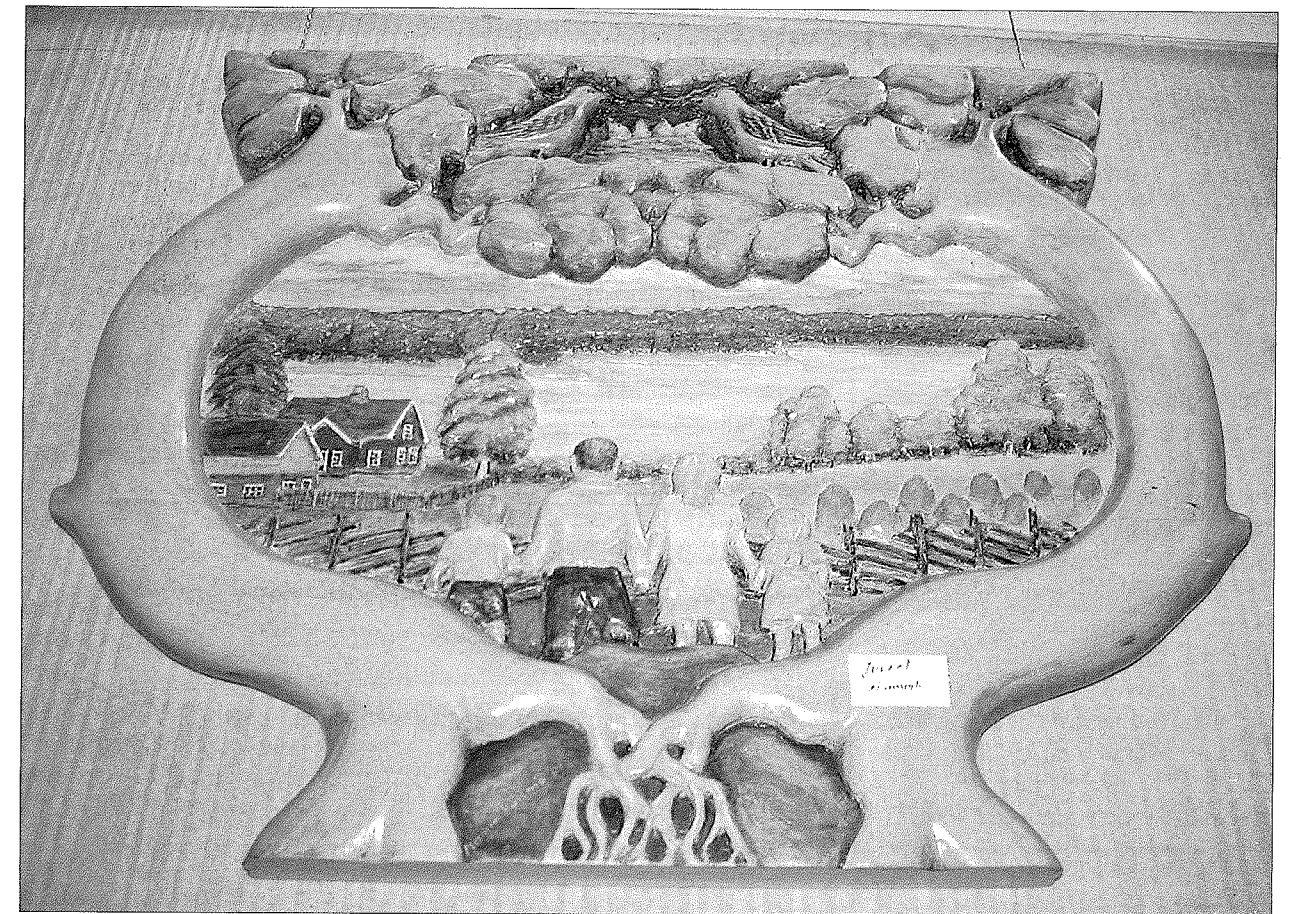

SUVANNON SEUTU

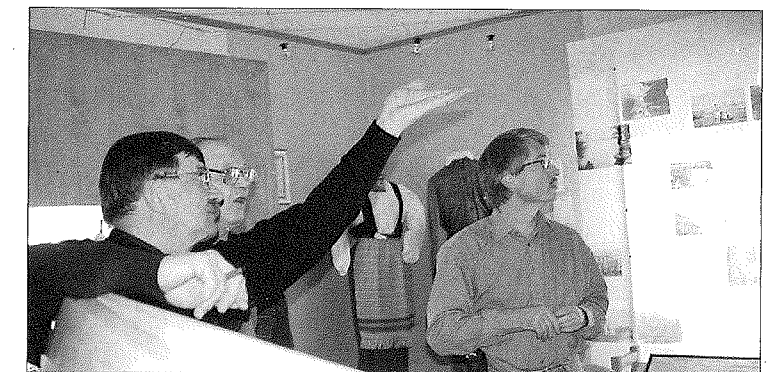
SAKKOLAN, METSÄPIRTIN JA VUOKSELAN PITÄJÄLEHTI

SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

N:o 3 • 2003
T O U K O K U U

Sakkola-museon kesäkausi on käynnistynyt ja jatkuu elokuun loppuun. Uutta näyttelyä ovat pystyttäneet mm. Eero Pilviemi (vas.), Esko Kallonen ja museovastaava Antti Hynnä.

TOIMITUKSEN TUOLI

Kaunista kevättä!

Kaunista kevättä ja aurinkoista äitienpäivän aikaa kaikille suvannonseutulaishille!

Kansikuvan puutyö nimeltään Juuret on sakkolalaisen Manne Kuismän käsialaa - Karjalan kädet kutsuvat siinä katsomaan kotikontuja, palaamaan juurille.

Nyt onkin viimeistään aika ilmoittautua kesän kotiseutumatkoihin - järjestelyt vievät matkojen järjestäjiltä oman aikansa, joten varatkaapa reissut pikaisesti.

Metsäpirttiläisillä varmasti on jo almanakassaan pitäjäjuhljen aika, kesäkuun viimeinen viikonvaihe, ja samaisena lauantaina myös vuokselalaiset pitävät vuosikokouksensa ja viettävät muistojen iltaa. Sakkolan pitäjäjuhlja pidetään Punkalaitumella elokuun ensimmäisenä sunnuntaina.

Karjalan liiton kesäjuhlat kutsuvat tällä kertaa Keski-Suomeen, Jyväskylään, viikkoa ennen juhannusta. Lisäksi on toki paljon muitakin karjalaisia tapahtumia ja yhteisiä juhlia!

Karjalaisuus on voimissaan. - MRT

SAKKOLA-JUHLAT PUNKALAITUMELLA sunnuntaina 3.8.2003!

KOPPEROISEN SUVUN (Sakkolan Haparainen)
SUKUKOKOUS pidetään la 14.6.2003 Valkeakosken
Sääksmäellä Pappilanniemen kurssikeskuksessa.
Ohjelmaa, ruokailu, kahvitus sekä mukavaa yhdessäoloa.
Lisätietoa ja ilmoittautumiset kunkin sukuhaaran
yhteyshenkilöiden kautta.

Pietari -Tverin Karjalan matka

24.-28.7. 2003 Vesilahden Liikenteen autolla
Lomalinjan järjestelyin.

Lisätietoja ja varaukset pikaisesti

Hannu Turkkinen 050-3839683

Email: hannu.turkkinen@lempaala.fi

Kotiseutumatka Petäjärvelle 4.-7.7.2003

Kotiseutumatkalle Sakkolan Petäjärvelle, hinta on n.250 euroa,
pyydetään ilmoittautumaan toukokuussa heti lehden ilmestyttyä

Markku Nuoralle, vastuullinen matkan järjestäjä,

puhelin 0400-637 730

tai Teuvo Kupariselle

p.09-801 5617, 0400-612 347

SUVANNON SEUTU nro 3/03:

* Vuosia täyttäneitä, s. 4-5	* Muistelmia Vuokselan kirkosta, s. 14
* Edesmennettein muistoksi, s. 6-7	* Virkin virkkeet, s. 15
* Kolme vesipisaraa, s. 7	* Sotavanki Andrein tarina, s. 16-17
* Turkkisen turinat, s. 8	* Metsäpirttiläisten kulumisia,
Metsäpirttijuhlat Kurikassa, s. 18-19
* Harmaakantinen ystäväni Haidermaasta, s. 9	* Lahjoitusmaakauden
1700- ja 1800 -luku, s. 20-21
* Viipurin maakunta-arkistossa, s. 10	* Kalevalaisen kansanrunouden
perinnöstä ja perinteestä, s. 22
* Veteraanien matkassa sotatantereilla, s. 11	* Hovinkyläseura tiedottaa s. 23
* Sakkola-Säätiön ja Sakkola-museon
vireä toiminta jatkuu, s. 12-13	

PAUKUN PALSTA

Isä-Paukku 80 vuotta

Isäni Paavo Paukku täytti maaliskuun

29. päivänä
80 vuotta.

Merkkipäivää juhlistettiin hänen kotonaan Loimaan Hirvikoskella kahvitilaisuuden merkeissä. Paikalla olivat lähisukulaiset sekä sotainvalidi- ja veteraaniveljet sekä kirkkoherra Oiva Alanen.

Laulettiin pari virttä ja pappi piti Ukolle pienen puheen. Alanen kertasi niitä samoja juttuja puheessaan kuin mitä Isä hänelle oli kertonut kahvipöydässä.

- Minä olen rauhan mies. Olen aina ollut rauhan kannalla sotaa vastaan. Sanoin sota-aikanakin rintamalla, että pakosta me täällä kaikki olemme. Niin meidät kuin venäläisetkin on sotaan

pakotettu. Jos sanottaisiin, niin meidän puolella kuin naapurinkin puolella, että saatte lähteä kotiin, kaikki lähtisivät kotiinsa niin me kuin venäläisetkin. Minäkin lähtisin kotiin, vaikka minulla ei oikein enää mitään kotia olekaan.

- Kerrankin yhtenä maaliskuun väisenä päivänä olin vartiossa ja yksi leveäharteinen ryssän poika oli lapioimassa lunta juoksuhaudasta. Otin jo kiväärinkin ja meinasin kokeilla, että sattuuko sillä mihinkään. Mutta en sitten kehant. Ajattelin, että kyllä se ryssän äitikin poikaansa itkee ja vaimo miestänsä samalla tavalla kuin suomalaisenkin. Meinasin, että mitä mie hän hengellää.

- Olen ollut vartiossa sekä jouluyönä että uudenvuoden yönä. Rauhallista silloin kyllä oli kummallakin kerralla meidän lohkolla. Meidän aseisiin ei ammuttu, mutta muualta kyllä kuulin tykistön jylinää. Kyllä se kummalta tuntui, että rauhan juhlan aikaan olimme rintamalla vahtimassa toinen toisiamme pyssyt tanassa.

- Mutta se kyllä täytyy sanoa, ettei tuo ryssän viha miusta lähe millokaa niin kauan kuin elän.

- Elelin pitkään poikamiehenä ennen kuin kolmekymppisenä menin naimisiin. Oli se poikamies aika vapaata aikaa, mutta elämä oli jotenkin tarkoituksetonta. Sitten siihen tuli tarkoitus, kun menin naimisiin ja alkoi tulla perhettä. Sitä niin kuin eli joitain var-

ten. Silloin oli vastuussa jostain, perheestä ja lapsista ja lasten kasvatuksesta.

- Vaikka joskus oli ankaraa ja raskasta hankkia elanto maasta ja metsästä. Kranaatin sirpale jalassa särki ja haittasi työntekoa. Mutta elämä oli kuitenkin jotenkin onnellista. Sitä kun väsyneenä tuli pelloilta, kävi saunassa ja laittoi puhtaat vaatteet päälle niin siinä sitä oli onnellinen olo, onnellinen olo perheen parissa. Oli mukavaa seurata lasten kasvamista ja kehittymistä.

- Monet sitä kyselivät, miksi en mennyt uudelleen naimisiin vaimon kuoleman jälkeen, vaikka vaimo on ollut maan lämmössä jo 26 vuotta. Olen aina sanonut, että kahta asiaa en halua kokea uudelleen. Toinen on se, kun mies menee naimisiin. Siinä sitä ajattelee monenlaisia asioita, kun seisoo papin edessä ja kuuntelee sen puhetta avioliitosta, uskollisuudesta ja rakkaudesta. Ja toinen on se, kun kävelee kolme metriä vaimon arkun perässä. Näitä tilanteita en halua elää uudelleen.

Hannu J. Paukku

Sakkola-Säätiön

valtuuskunnan puheenjohtaja

Harjatie 5, 32210 LOIMAA

p. 02-7628152

GSM 0500-741296

E-mail.

hannu.paukku@punkalaidun.fi

Historiantutkija kaipaa valokuvia Sakkolasta

Kimmo Sorko Jyväskylästä on tekemässä 7. rykmentin (Vartiovaatan rykmentin) historiaa. Rykmentin vastuulla oli Talvisodassa rintamaosuus Taipaleesta Haidermaahan saakka. Sorko soitti minulle ja kyseli, että löytyisikö Sakkolan alueelta valokuvia sodan tuhoista. Parhaita valokuvia olisivat sellaiset, joissa olisi valokuva kohteesta ennen sotaa ja sodan jälkeen. Myös muut ennen sotia ja sodan jälkeen otetut valokuvat Sakkolasta ja myöskin Kiviniemestä kiinnostvat Sorkoa, vaikka Kiviniemi ei ollutkaan kyseisen rykmentin vastuualuetta. Jos jollain on mielenkiintoisia kuvia vaikkapa 90-luvulta, nekin olisivat kiinnostavia.

Lupasin levittää sanaa sakkolalaisten keskuuteen. Sakkola-museolla lienee aika paljon valokuvia, jotka saattaisivat kiinnostaa rykmentin historian kirjoittajaa. Levitä sanaa sakkolalaisten keskuudessa. Jos sinulla on kyseisiä valokuvia, ota yhteyttä minuun tai suoraan Kimmo Sorkoon, osoite: Taitoniekantie 9 D, 40740 JYVÄSKYLÄ tai puhelin: 014-607614.

Terveisin

Hannu J. Paukku

SEURAAVA
SUVANNON SEUTU
ILMESTYY
JUHANNUKSEKSI.
Lehteen tarkoitettu
aineisto on oltava
perillä toimituksessa
viimeistään perjantaina
30.5. mennessä.

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

Pitäjäneuvos Yrjö Raaska vietti palmusunnuntaina 13.4.2003 90-vuotisjuhliansa Vesilahdessa. Yrjö Raaska on lähtöisin Sakkolan Petäjärveltä, vanhemmat Edvard Raaska ja Helena, os. Karvanen.

Yrjö Raaska on osallistunut sekä talvi- että jatkosotaan, ja on reservin kapteeni. Sotien jälkeen hän asettui perheensä kanssa Vesilahteen, missä edelleen asuu omakotitalossaan. Puolisonsa Anna, os. Kähäri, oli lähtöisin Raudusta, ja perheeseen syntyi neljä tytärtä. Lapset, lapsenlapset ja lastenlastenlapset olivat mukana syntymäpäiväsankarin merkkipäivää juhlistamassa muiden sukulaisten ja ystävien kera.

Työsarkansa sähkötekniikko Yrjö Raaska teki yksityisyrittäjänä sähköliikettään pyörittäen. Työn lomassa hän on hoitanut mittavan luottamusmies-saran niin karjalaisuustyössä kuin uu-

90-vuotista Yrjö Raaskaa onnittelivat Sakkola-Säätiön edustajina mm. puheenjohtajat Hannu Turkkinen ja Hannu Paukku.

den hämäläisen kotipitäjänsä kunnan ja seurakunnan luottamushenkilönä sekä monien eri yhteisöjen ja yhdistysten riveissä toimien.

1990-luvun lopussa pitäjäneuvoksen arvonimen saanut Raaska on Sakkola-Säätiön perustajajäseniä, ja hän myös

toimi säätiön puheenjohtajana ja asiamiehenä täydet puoli vuosisataa. Raaska on edelleen mukana Sakkola-Säätiön hallinnossa. Tuoreimpana työsarkana hän on tekemässä viime vuonna viritettua hanketta, kyläkirjaa Petäjärveltä. -MRT

Missä olit talvisodan päättymispäivänä 13.3.1940?

Lempäälän karjalaisten 13. maaliskuuta olleeseen kevätkokoukseen saapui 23 henkilöä, mitä pidettiin yllättävän suurena osallistujamääränä.

Erityisen lämpimästi hallituksen puheenjohtaja Eero Pilviniemi toivotti tervetulleeksi yhdistyksen kunniajäsenet Sirkka Kuupon ja Martta Niemelän.

Kokouksen jälkeisessä muistojen illalla oli teemana talvisodan päättyminen. Karjalaisten edustajat osallistuvat aiemmin päivällä sotainvalidien, sotaveteraanien ja reserviläisjärjestöjen kanssa seppelten laskuun sankaripatsaalle ja Karjalaan jääneiden muistomerkillle.

Muisteluillalla laulettiin muun muassa Karjalaisten laulu, Kotimaani omi Suomi ja Elämää juoksuhaudoissa. Monet muistivat hyvinkin tarkasti, missä olivat olleet kuollessaan tiedon talvisodan päättymisestä.

Lottatehtävissä ollut sakkolalainen kertoi olleensa Viipurin läänin Pyhäjärven pitäjässä 13.3.1940, kun ilmoi-

tettiin, että radiosta tulee tärkeä tiedotus. Rauhasta oli tullut päivällä kello 11. Hän sanoi ilon väläyksen täyttäneen sydämen. Mutta rauhan ehdot olivat kovaa, ja ilo muuttui murheeksi. Karjala oli menetetty. Oliko kaikki ollut turhaa. Mitä nämä miehet olivat saaneet kärsiä?

Sakkolalaisyyntyisen sotaveteraanin muistot liittyivät kannaksen rintamalle. Venäläisten tykkitulit ylisi ja Taipaleen suunta oli sinisenä savua. Yhtäkkiä tuli täydellinen hiljaisuus. Hiljaisuus ihmettytti. Huhuttiin rauhas-ta. Kertoja sai varmistuksen tiedolle päästyään Konnitsaan.

Miehensä tammikuun taisteluissa menettänyt rautulainen sotalleski oli talvisodan päättyessä ollut evakossa Joroisissa. Poika syntyi keväällä.

Urjalassa kotiväkensä kanssa evakossa ollut poika oli kuumesairaana. Humppilassa evakkotalon pihalla pieni karjalaisyttö opetteli ajamaan polkupyörällä. Kuka oli ollut Ruotsissa, kuka missäkin.

Talvisodan päättymispäivä oli jäänyt

mieleen. Sää oli kirkas ja aurinkoinen, kuten oli nyt 63 vuotta myöhemminkin.

Vaikka talvisodan päättymisen muistot saivat silmät vetisiksi, huumorikaan ei unohtunut. Karjalaispojilla riitti äimistelemistä, mitä heidän pitäisi tehdä, kun savolaisisäntä käski "hakkoo toi kattoo pois".

Lempäälän Karjalaiset ry:n puheenjohtaja Eero Pilviniemi muistutti, että yhdistys on tarkoitettu kaikille Karjalasta, karjalaisuudesta ja karjalaisesta kulttuurista kiinnostuneille – ei pelkästään karjalaisille. Vuoden 2002 päättyessä yhdistyksessä oli 105 jäsentä.

Lempäälän karjalaisten varapuheenjohtajana toimii Esko Kallonen, sihteerinä Elsa Mäkelä, rahastonhoitajana Elsi Jaatinen sekä muina hallituksen jäseninä Harri Anttonen, Anja Kauppinen, Heikki Naskali, Irma Nuora, Terttu Nurmesniemi, Martta Pajari ja Arvi Ruottunen.

Hanna Kitunen

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

Aikuisopiskelijana maisteriksi Ruotsissa

Virpi Gustafsson, o.s. Rytty, valmistui Linköpingin yliopistossa temaattisen koulutuksen ja tutkimustyön tiedekunnassa erityispedagogiikan maisteriksi erikoistuen psykososiaalisiin vaikeuksiin. Tutkintoon kuuluva loppu-työ tarkastettiin 28.11.2002 ja sen nimenä on: "Förlåt, förlåt, mycket förlåt" - samverkan och kommunikation - en studie om samarbetsfaktorer i två finska och två svenska barns närmiljöer i systemteoretiskt perspektiv."

Työssään hän tutkii Ruotsin ja Suomen oppimisongelmallisia oppilaita auttavien moniammatillisten tukiverkostojen auttamiskäytäntöjä ja asenteita sekä tarkastelee systeemitieteellisesti perspektiivissä, mitkä yhteistyötekijät ovat johtaneet vuorovaikutteiseen yhteistoimintaan lapsen kehityksen tukemisessa.

Virpin aikuisopiskelu alkoi Ruotsissa 40-vuotiaana 1989. Pohjana oli suomalainen kansakoulu Vesilahden Laukossa ja ammattikoulu. Työelämässä kertyi kokemusta molempien maiden

vaatetusteollisuuden ompelija- ja työnohjohtotehtävissä. Ajoittain hän toimi myös tarjoilijana. Aluksi oli suoritettava ruotsalainen peruskoulututkinto ja yhteiskuntatieteellisen lukion oppimäärä. Linköpingin yliopistossa hän valmistui ensin vapaa-ajan pedagogiksi ja sen jälkeen lapsi- ja nuorisopedagogiksi.

Koulutustaan vastaavat työt Virpi aloitti 1995 lähikuntien kouluilla. Hän perusti erityisluokkia kehitysvammaisille ja oppimisongelmallisille. Nykyisin hän työskentelee yläasteen erityispedagogina. Hän on opiskelun ja työn ohessa miehensä kanssa toiminut myös kasvatus- ja tukiperheenä useille lapsille, joilla on ollut neuropsykiatrinen diagnoosi. Monet näistä lapsista olivat hänen entisiä oppilaitaan.

Syksyllä 1999 Virpi jatkoi työn ohessa filosofian kandidaatin tutkintoa valmistuen erityispedagogiksi ja sai näihin virkoihin täyden pätevyyden. Opiskelut etenivät Linköpingin yliopiston erityispedagogiikan maisterikoulutuksessa, josta hän on juuri valmistunut. Kaipuuta opintojen jatkamiseen tuntuisi vieläkin olevan. Onnittelemme Virpiä tuloksia tuottavasta ja esimerkillisestä aikuisopiskelusta.

Toisen polven siirtolaisena, vanhemmat Sakkolan Hovinkylästä, myös Virpin elämä on ollut monivaiheinen. Ensi kerran hän muutti Ruotsiin 20-vuotiaana ja avioitui poikansa isän, suomalaisen miehen kanssa. Kolmen vuoden siirtolaisuuden jälkeen perhe muutti kymmeneksi vuodeksi Suomeen. Erottuaan Virpi palasi takaisin ja sai Ruotsin kansalaisuuden 1984. Ruotsalaisen miehensä kanssa hän rakensi omakotitalonkin Upsalan lähelle. Virpi koulutti myös poikansa rakensinööriksi. Nykyisin Robert työskentelee Tukholman pelastuskeskuksessa pelastusveneen päällikkönä.

Virpillä on nykyisen miehensä Larsin kanssa Linköpingin lähellä maatila. Sen viljelykset on nyt vuokrattuina, koska molemmat työskentelevät tilan ulkopuolella. Perheen harrastuksena on kesäisin purjehdus ja veneily sekä talvisin laskettelu. Lisää sisältöä elämään tuo lapsenlapsen odottelu.

Jaakko Rytty

SUVANNON SEUTU JULKAISEE joka numerossaan suruviestit, merkkipäivät, valmistuneet yms. perhetapahtumat.

Lähetä tiedot toimitukseen,
ja liitä mukaan aineiston palautusosoite.
Kysythän asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun!

KUOLLEITA

Toini Hellin Huuhka in memoriam

Hellin Huuhka syntyi Karjalan Kanaksen Sakkolan Kaarnajoen kylässä Juho Aataminpoika Jortikan ja Helena Mikontyttären (s. Repo) kuudentena lapsena. Hän ei koskaan nähnyt vanhempia sisaruksiaan, sillä he kuolivat kaikki alle puolentoista vuoden iässä. Sisaruksista jäi jäljelle vain nuorempi veli Yrjö, johon hän piti kiinteää yhteyttä veljen poismenoon saakka.

Nuoruusvuodet Karjalassa olivat painuneet syvästi Hellinin mieleen. Karjala palasi aina uudelleen ja uudelleen keskusteluissa keskeiseksi aiheeksi, vaikka me nuoremmat, jotka emme ole Karjalassa syntyneet, emme osanneet muuta kuin hiljaa kuunnella.

Kultaiset nuoruusvuodet katkaisi kuitenkin sota, joka vei karjalaisen kansan kahdesti evakkotielle.

Hellin liittyi jo 18-vuotiaana vuonna 1933 Lotta-Svärd järjestöön, Sakkolan paikallisosastoon.

Talvisota meni 24-vuotiaalta vielä kuitenkin evakossa, mutta Kannaksen takaisin valtauksen jälkeen hän ryhtyi aktiivitoimintaan vuonna 1942. Hellin toimi Sakkolan paikallisosaston toimisto- ja viestitoimistossa kanslistina, johon hänen luonteeseensa kuului järjestelmällisyys antoi vankan perustan.

Lottatyö oli hänelle tärkeä myös myöhemmin aikoina. Koti, uskonto ja

isänmaa olivat järkähtämättömiä perusarvoja Hellinin arvomaailmassa. Kaiken taustana oli kaipuu menetettyyn Karjalaan, johon Hän teki kotiseutumatkoi.

Rauhan palattua vietti evakkokansa hajautettuna epävakasta elämää eripuolilla silvottua isän-maata. Hellin muutti 1945 Rautalammil. Siellä hän tapasi Eetu Huuhkan, joka valloitti temperamentikkaan ja merkittäviä näyttelijän lahjojakin omaavan, jo kypsään ikään varttuneen vaimonsa. Heidät vihittiin Rautalammil kesäkuussa 1946.

Miehen työ Tampellan metsätyöjohtajana merkitsi jatkuvia paikankunnan vaihdoksia ja kotiutuminen omakotitaloon Naarajärvelle tapahtui vasta Eetun eläkkeelle jäännin jälkeen. Tasapainoista perhe-elämää varjosti lapsettomuus, jonka Hellin ehkä halusi korvata järjestelmällisellä kodin- ja puutarhahoidolla sekä kiinteällä yhteydellä veljen lapsiinsa ja Eetu eri lehtien toimitustyöllä.

HELLIN oli ollut aina kotirouvana ja puolison poismeno elokuussa 1986 aiheutti luonnollisesti hänen elämäänsä ratkaisevan muutoksen. Hän ei kuitenkaan erakoitunut. Kodinhoito ja varsinkin puutarhahoito, sekä kotieläimet saivat yhä enemmän huomiota. Muistot Karjalasta kultautuivat yhä kirkkaammiksi ja nuoremmat polven kyynisempi suhtautuminen luovutettujen alueiden palautukseen aiheutti hänelle jonkin asteista mieliharmia.

Yli kolme vuosikymmentä oli juurruttanut Hellinin tiukasti Naarajärven kotiin, olihan evakkotaipaleen käynnistämä kiertolaiselämä vihdoin kiintopisteen. Suhteet Ojaniituntie 5:n lähinaapureihin muodostuivat vuosien varrella lämpimiksi, mitä osoittaa sekin, että siunaustilaisuudessa heitä oli runsaasti paikalla.

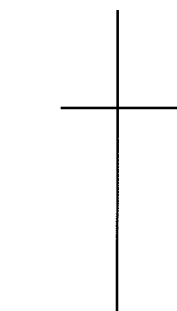
Hellin arvosti elämässään taiteita, erityisesti näytelmätaidetta. Mutta hänellä oli silmää myös kaikelle kauneudelle. Luonteen peruspiirre oli kiivas temperamentti, kuten taiteelliselle sielulle ehkä kuuluukin, mutta elämän kokemuksen karttuessa pystyi hän itsehillinnällään kontrolloimaan tunne-

purkauksensa ihailtavan tahdikkaasti. Niinpä Hänet muistetaan sukulais- ja naapuripiirissä ”Grand Old Lady:nä”, jota kaikki arvostivat. Arvostus ei joutunut pelkästään iästä, vaan Hänen persoonastaan, jossa oli aimo annos tervettä itsekunnioitusta ja ansaittua arvokkuutta, mutta myös ripaus varauksellisuutta, joka oli harmoniassa luonteen peruspiirteiden kanssa.

Hellinillä oli hyvä terveys. Ikääntyminen toi tietysti omat vaivansa, mutta hän sai elää omassa kodissaan poismenoonsa saakka. Siirtyminen ajasta ikuisuuteen tapahtui rauhallisesti ja tuskattomasti pois nukahtaen sairaalahenkilökunnan läsnä ollessa. Hellinin itsensä kirjoittamat sanat olivat toteutuneet:

*”Illan viileyteen
Painan pääni lehdelle kukan.
Silmäni suljen
Heräten aamuun,
kaukaiseen, uuteen.”*

Ilmo Jortikka
veljenpoika

Rakkaamme
LIISA LOPONEN
os. Kuoppa

s. 20.1.1923 Sakkola
k. 11.3.2003 TAYS

Kaipauksella äitiä, mummoa
ja isomummoa muistaen

Kirsti perheineen
Kalevi perheineen
Muut sukulaiset ja ystävät

Lämmin kiitos osanotosta.

KUOLLEITA

Sahakin soi Viljo Tiinuksen käsissä.

Viljo Tiinus syntyi Sakkolan Purpuassa 24.9.1917, äiti Maria Tiinus, os. Vulli, isä Yrjö Tiinus. Viljo Tiinus kuoli Turussa Karinakodissa 3.1.2003. Siunaus toimitettiin hiljaisuudessa, omaisten läsnä ollessa.

Viljo Tiinus taisteli sota-aikana etulinjassa talvi- ja jatkosodassa. Hän kävi Hämeenlinnassa taistelukoulun ja sodan päätyttyä Suomenlinnassa poliisikoulun, sotilasarvoltaan hän oli kersantti. Siirtyessä maalta Turkuun hän toimi vakuutustarkastajana 12 vuotta.

Eläkkeelle siirryttyään hän harrasti musisoimista Turun torilla 25 vuotta. Hän metsästi ja kalasti – aina oli saalista, kun palasi metsästä tai kalasta – ja viljeli maata 18 vuotta. Laulu ja soitto olivat hänen sydäntään lähellä. Koti-Karjalaan Viljo ikävöi jatkuvasti, sinne hän palasi muistoissaan.

Siunaustilaisuuden päättyessä lapset lauloivat isälleen Jo Karjalan kunnaila lehti puu...

Laulu ja soitto kirkkaampi tähdissä lie, suuri voitto on Luoja, kun sinne mun vie.

Muistaen ja kiittäen

Puoliso, lapset ja lastenlapset

Kolme vesipisaraa

Asetapa
kolme vesipisaraa
lasilevyllä

anna
valon taittua
vesipisaroihin, levyyn

katsele
värien leikkiä
pisaroiden muotoa

liikuta levyä
anna pisaroiden
sulautua yhteen

saat
suuremman pisan

enää et voi
erottaa
pisaroista toisistaan

tällä tavalla
joku on kuvannut

voit
tarkastella Jumalaa
Isänä, Poikana,
Pyhänä Henkenä

Isä loi kaiken
Isä huolehtii luoduistaan
kaikkivaltiaana

Poika
lähetettiin maailmaan
kertomaan Jumalasta
sovittamaan
maailman synnit

Pyhä Henki
on meitä lähellä
joka päivä

et voi erottaa
Jumalan eri puolia
toisistaan

Jumalan suuruus
on kolmiyhteisyyttä

Hän on kaikkea
mitä tarvitset
- enemmänkin

voit
tarkastella Jumalaa
ikään kuin ulkopuolelta

kuten vesipisaroita

voit
pohtia kokemuksiasi
miten Jumala
on auttanut Sinua

voit
lukea Raamattua
kuunnellen siten
Jumalan puhetta

voit
ihmetellä
Jumalan suuria tekoja

voit
iloita siitä
ettet ymmärrä Jumalaa

Kolmiyhteistä Jumalaa

”Sillä niin
korkealla
kuin taivas
kaartuu maan yllä,
niin korkealla
ovat minun tieni
teiden teittenne yläpuolella
ja minun ajatukseni
teidän ajatustenne
yläpuolelle.”
(Jes. 55:9)

Leena Repo

TURKKISEN TURINAT

Tässä istun ja mietiskelen syntyjä syviä. Muutama tunti takaperin oman sukuhaaran viimeinentietäjä, äitini Ella Marja kätettiin maan poveen. Äidin jäämistöä, kirjoja ja valokuvia selatessani huomasin melkoisia aukkoja tiedoissani, vaikka moneen otteeseen olin häntä haastatellut niin lapsuudesta Suomenlahden Tytärsaareen sa kun varsinkin Haapasaareen.

Samoin olin häneltä ja isältämme Viljoilta heidän tapaamisestaan ja Sakkolassa käynnistään jatkosodan aikana jotain kuullut, vaan ei tullut laitettua tietoja kirjallisina talteen.

Nytpä onkin paljon vaikeampi kuu-denkymmenen vuoden takaisia asioita selvittää.

Joitakin tietoniekkoja, aitoja evakoi-ta kuuluu onneksi tuttuihin ja heitäpä aion kesän mittaan vaivata suvun ja perheen vaiheista omaa sukukronikkaa varten.

Mietipä sinäkin, evakko ja evakon

jälkeläinen, onko tullut tarinoitua ja haastateltua oman suvun ja kotiseudun asioista, evakkotaipaleesta ja kotiutumisesta nykyisille sijoille. Älä kätke kynttilääsi vakan alle, sillä itse kukin ikääntyessään alkaa etsiä juuriaan.

Tiedon sirunen sieltä ja täältä, valokuva, piirros, perunkirja ja monenmoiset muut dokumentit haastamisen täydentäjinä tallentavat sinulle tärkeitä hetkiä ja historian juonteita. Osan niistä varmaan voit välittääkotiseutusi perinnettä vaaliville yhdistyksille. Näin kertyvät kyläkirjat ja sukututkimukset täydentämään pitäjähistorioiden arvokasta perustietoa.

Myös vierailut Suvannon laaksossa ja muualla menetetyn Karjalan alueilla täydentävät tietouttamme. Ensi kesänäkin useat ryhmät käyvät Sakkolassa, Metsäpirtissä ja Vuoksella tutkailemassa menetettyjä kotikontuja. Olen-naista on mukana olevien evakkojen tietojen ja muistelojen tallentaminen haastattelujen ja valokuvien muodossa ja niiden välittäminen

Suvannon Seudun sivuille, museoon ja eri pitäjien nettisivuille sekä muihin julkaisuihin. Näin vahvistamme karjalaisia juuriamme nykyisillä kotiseuduillamme.

Toisenkin toiveen esitän Suvannon Seudun sakkolalaisille lukijoille. Miettikääpä nykyisen kotiseutunne sakkolalaisyntyistä väkeä. Voisitko kerätä kokoon tarinapiirin tai Sakkola-kerhon omasta suvusta ja naapurin väestä? Suvannon Seutu ja Sakkola-Säätiö voisivat toimia kummeina, Helsingin seudulla Sakkola-Seura olisi sopiva yhteydenpitäjä.

Olemmehan muuttoliikkeen myötä levinneet ympäri Suomenmaan ja maapallonkin.

Luonnollisesti paikalliset Karjala-seurat ovat myös hyviä yhdyslenkkejä ja juttupaikkoja oman pitäjän, tässä tapauksessa Sakkola -tietämyksen, lisäämiseen.

Reippaita kesäretkiä Karjalaan ja tapaamisin Sakkola-juhlilla Punkalaitumella.

**Hannu Viljonpoika
Turkkinen**

PS: Sakkola -juhlien 2004 järjestäjäkin kaipailemme, ettei piiri liikaa pienenesi. Ehdottelisin Helsingin seudulle tai Pirkkalan suuntaan juhlien järjestämistä.

Manne jatkaa puutaiteiluuan

Manne Kuisma jatkaa taiteiluuan puutöiden parissa.

Lempäälässä asuva sakkolalainen eläkkeellä oleva maanviljelijä käyttää taiteellista silmää luonnossa liikkueen ja ammentaa metsän antimista mitä erilaisempia taideteoksia. Juurakot ja muut löydökset muuntuvat taideteiksi ja käyttöesineiksi, usein hyvin pitkän ja vaativan kädentyön tuloksena.

Manne Kuisman puutaidenäyttely oli esillä keväällä Lempäälän Ehtookodossa. Myös Sakkola-museolla on näytteitä hänen kädentaidoistaan - kuten puusta veistetty pienoismalli Sakkolan kirkon maisemista.

Myös tämän lehden kansikuva on hänen käsialaansa: työ Juuret puhuukoon puolestaan. -MRT

SANANPARSIA

Puuveits sepä tupes,
virsut suutari jalas. (Sakkola)

Haasta sie, mie pie hevostais.
(Vuoksenranta)

Nii ollaa hiljaa
ko käk talvel. (Vuoksela)

Tein akal kepposet: en syönt enkä
tahtont evästä. (Sakkola)

Enne kesä lehmättä
ko joulukakatta. (Vuoksenranta)

Ei teä köyhyys kehekeä
vihitty ole. (Metsäpirtti)

Harmaakantinen Ystäväni Haitermaasta

Minulla on muistokirja, jossa on harmaat tahraiset kannet. Tahrat vaikuttavat steariinilta. Yli kannen kulkee kiehkurainen, suurikirjaiminen nimi *Ystäväni*. Nimiölehdellä on kehystettynä teksti *Muistoja hyvistä ystäväistäni*, ja yläpuolella rivi omistajan nimikirjoitukselle. Sen olen huolellisesti mustekynällä täyttänyt ja pannut tomeran pisteen perään. Tämän Kuvataiteen tekemän, Tilgmannin kirjapainossa painetun muistokirjan olen saanut jouluna 1943. Se on yksi niistä harvoista henkilökohtaisista esineistä, jotka ovat kulkeneet mukanani maailmalle Sakkolan Voloskasta.

Tämä kirja on myös yrittänyt välillä kadota. Siinä elämänvaiheessa olin jo poissa lapsuuden ja nuoruuden kodistani Pirkkalasta, mutta henkilökohtaisia aarteita oli sinne jäänyt joko unohduksiin tai säilöön. Siivousintoinen äitini lienee tyhjentänyt kaappeja tai laatikoita paperinkeräykseen ja siinä raivauksessa on Ystäväni-kirjankin täytynyt lähteä. Aivan tarkkaan en tiedä miten, mutta perheemme hyvä ystävä Helena Kitunen on sen pelastanut Lempäälästä ja tuonut takaisin kotiimme Pirkkalaan. Siitä olin paitsi hyvin kiitollinen hänelle, myös erittäin onnellinen.

Saadessani kirjan olen ollut 9-vuotias ja kolmasluokkalainen. Kävin Sakkolan Haitermaan kansakoulua, jossa olin myös käynyt toisen luokan - silloin alakouluksi kutsutun - Linnea Naskalin oppilaana. Koulun-urani olin aloittanut evakkona Kylmäkosken aseman alakoulussa 1941-42.

Muistokirjassani on erittäin kaunis Linnea Naskalin tekemä ornamenttomainen vesiväripiirros ja sivuntäytetty muistovärssi, joka on päivätty 20.1.1944 Haidermaan koululla. Hän näkyy käyttäneen kylän nimestä toista varianttia, kuin mihin olin lähipiirissäni tottunut. Myös tuolloinen opettajani Rauha Parikka on kirjoittanut tammikuussa unikoiden ja ruiskukkeen viereen suorastaan ylevän muiston.

Tärkeintä kirjassa on se muistojen maailma, joka vähitellen herää kirjaa lehteillensä. Kun luen niitä lyijy- tai mustekynäkäsialoja, joita yli puoli vuosisataa sitten on kirjoitettu kirjani lehdille, en toki enää pysty kaivamaan muististani kaikkien kirjoittajien kasvoja. Toisia taas varsin hyvin. Kaikki

eivät ole merkinneet koko nimeä, vaan etunimen lisäksi mahdollisesti vain sukunimen etukirjaimen. Onpa niitäkin, jotka esiintyvät nimimerkillä, se-hän kuuluu tämän perinnelajin ole-mukseen. Kirjaani on ilmeisesti omin lupinensa halunnut jättää muistoterveisensä myös minua kaksi vuotta nuorempi pikkuveljeni, jonka kirjoituksen tavunjakotaito on vielä tuolloin horjahdellut siskon monikonsonanttisessa etunimessäkin. Hän on kyllä signeerannut tekstinsä komeasti Heikki L.

Poimin tähän muutamia kirjoittajien nimiä siltä varalta, että juttuni sattuisi asianomaisten silmään: Eila Kuisma, Helli Naskali, Kirsti Paussu, Meeri R., Irma Hankkila, Maija Komonen, Aune Silvasti, Sylvi Hiltunen, Toini H., Anni Kuisma, Lilja P., Inkeri Karvonen, Eila R., Aino Kuisma, Terttu Koiranen. Var-

sinaiset nimimerkit eivät johtane kirjoittajan jäljille.

Muistan, miten me kesäkuussa 1944 pakkasimme uudenkarheisiin puulauatikoihin koulukirjoja koulullamme. En tiedä, tuliko niille kirjoille enää lukijoita ja lähtivätkö pakkaukset ylipäänsäkään liikkeelle. Me, niiden kirjojen käyttäjät, hajosimme eri puolille maata - ehkäpä suorastaan maailmaa. Ollisipa kiinnostavaa kuulla ja tietää, millaista rataa me tuolloiset Haitermaan koululaiset olemme kulkeneet.

Tämän Ystäväni -kirjan omistajan nimi oli tuolloin 1944 Kyllikki Lemmetti.

Kyllikki Keravuori,
Lapinkaari 20 A 17
33180 Tampere

Karjalaiset kesäjuhlat Jyväskylässä 13.- 15.6.

Perjantai 13.6.

Klo 9.00 -16.30 Jyväskylän ja Sortavalan kulttuuriyhteydet -seminaari

Klo 18.00-21 Laivaretki Päijänteelle, lähtö satamasta

Klo 21- Nuorten ohjelmaa

Lauantai 14.6.

Klo 9.00- Näyttelyt avoinna koko päivän, Paviljonki

Maraton, lähtö Paviljongilta

Kyykkäakisat, Laukaa

Klo 9.00- Kuorokavalkadi harjoituksineen, Paviljonki

Klo 10.00- Piirakkakilpailu, Kuokkalan koulu

Klo 10.00- Lounas

Klo 13.00-17.00 Nuorten työpajat ja larppaus, Kuokkalan koulu

Klo 14.00-16.00 Avajaisjuhla

Klo 17.30 Ekumeeninen hartaus ortodoksisessa kirkossa

Klo 19.00 Sortavala-säätiön konsertti, Taulumäen kirkko

Klo 19.00-20.30 Nuorten kansantanssikonsertti, Kuokkalan koulu

Klo 20.00 Tanssit, Paviljonki

Klo 19- Nuorten illanvietot ja disko

Ohjelmaa kävelykadulla pitkin päivää

Sunnuntai 15.6.

Klo 9.00- Näyttelyt avoinna koko päivän, Paviljonki

Klo 9.30 Kunniakäynnit muistomerkeillä

Klo 10- Jumalanpalvelukset

Taulumäen kirkko: saarnaa piispa Leino Hassinen

Kaupungin kirkko: saarnaa piispa Matti Sihvonen

Ortodoksinen kirkko, liturgia: Arkkipiispa Leo

Klo 11.00 Lounas

Klo 11.30 Kulkueen kokoontuminen

Klo 12.00 Kulkueen lähtö

Klo 14.30 Päiväjuhla, paviljonki

Viipurin maakunta-arkistossa

Setäni Emil Juhonpoika Repo oli ”myynyt osakkeensa voitolla” 1920-30 -luvun taitteessa Viipurissa. Asian oli merkinnyt muistiin Viipurin henkikirjoittaja. Äitini vanhempien kirjoittamien todistusten arvosanat lukuvuodelta 1930-1931 Viipurin kansakoulussa ovat tallella. Kauppakirja, papintodistuksineen ja karttoineen, kaupasta, jolla Simo Jortikka Sakkolan Kaarna-joella oli myynyt maapalstan pojalleen seppä Emil Jortikalle, antaa sepän lapsille tietoa perhehistoriasta. Asiakirjat löytyvät Viipurin maakunta-arkistosta.

Viipurin maakunta-arkisto, kaunis, valkea rakennus, sijaitsee mäen päällä Viipurin Tervaniemellä. Rakennus valmistui 1933. Suomalaisten lähtiessä Viipurista ja Kannakselta kesällä 1944 läheskään kaikkia papereita ei ehditty pakata mukaan. Arkistomateriaali, myös viipurilaisten yksityiskotien kirjoja on tallennettu maakunta-arkistoon. 1950-luvulla venäläiset järjestivät ja luettelivat siellä olevan suomalaisen materiaalin. Arkistoluettelot ovat Venäjän kielisiä, mutta selkeästi nimettyjä ja numeroituja. Arkistot itsessään ovat osittain hajanaisia. Osa on siirretty Suomeen, osa tuhoutunut, myös rikkoutunut. Esim. Viipurin kansakoulu- ja käsittävissä arkistossa on papereita, joista näkee, että ne ovat olleet kadulla. Niissä on mm. hiekkaa ja kuraveden jälkiä. Osa papereista on hankautunut rikki.

Yksityisillä tutkijoilla on mahdollisuus käydä tekemässä tutkimuksia arkistossa. Vähäisestäkin englannin tai venäjän kielestä on apua. Viipurikeskus, joka toimii Helsingissä ja Viipurissa on järjestänyt sukututkijoille mahdollisuuden päästä tutkimaan näitä arkistoja. Matkoilla on ollut mukana tulkki, joten luetteloiden tutkiminen ja kirjojen etsiminen on helpompaa.

Viipurin maakunta-arkiston luettelo suomalaisista asiakirjoista löytyy internetistä. Käytin seuraava polkua: www.utu.fi/agricola/arkistot/Venäjä. Sakkolan tietoja etsiessä täytyy käydä läpi monia kirjoja. Yllä mainitun kaup-

pakirjan löysin Viipurin läänin maanmittauskonttorin arkistosta. Suurta riemua suvulleni tuottanut papinkirja, jonka isäni setä Käsäsalmen vt. kirkkoherra Heikki Repo kirjoitti 1930-luvun alussa sedälleni Emil Revolle liikkeenharjoittamista varten, löytyi kokoelmasta papinkirjoja, jossa on 1065 aakosiin järjestettyä papintodistusta vuosilta 1862-1944.

Yleensä arkistopaperit ovat ohuissa kansioissa, muutama asiakirja kussakin. Pahaa aavistamatta ajattelin, että vilkaisenpa Sakkolan piirin nimismiehen arkistoa vuosilta 1811-1910. Kirjoja piti olla 23. Yllätykseni oli melkoinen, kun arkistovirkailija kantoi

minulle 23 isoa A 3:n kokoista, noin 10 cm paksua kirjaa, joissa oli pienellä käsialalla ruotsiksi kirjoitettuja protokollia. Onko näin, että koko nimismiehen arkisto tuolta ajalta on jäänyt Venäjän puolelle? Jossain kirjassa näkyi olevan sisällysluettelo nimien pohjalta. Näistä kirjoista esim. oman suvun asioiden etsiminen on yksinkertaista. Läheskään kaikissa kirjoissa luetteloa ei ollut. Siinäpä riittää tutkimista!

Paljon olen käynyt läpi, paljon vielä puuttuu. Vastaan mielelläni kysymyksiin, mikäli asia kiinnostaa!

Viipurissa vieraillut

Leena Repo

Nimenmuutos ievaloisista Vilakkalan Eevoiksi

Sukuseura ievaloiset on sukukokouksessaan 9.5.2002 Sammaljoen Betanikodissa muuttanut nimensä Vilakkalan Eevoiksi. Muutoksen perusteluna esitettiin nimen parempi ymmärrettävyys ns. kantasuomalaisille ja myös se, että nimessä tulee esille kylä, josta sukumme pääosa on lähtöisin: Sakkolan Vilakkala.

Sukuseuramme on toiminut yli 12 vuoden ajan ja sukukokouksiemme ajaksi on vakiintunut helatorstai. Parhaillaan seuramme on uudistamassa su-

kututkimustaan ajan tasalle.

Sukuseuran alusta lähtien on tutkimustyötä hoitanut Yrjö Länsirinne Porvoosta. Uudistunut ja joillakin historiallisilla dokumenteilla täydennetty sukututkimus valmistunee lähiaikoina.

Lisätietoja saa Yrjö Länsirinteeltä, os. Helkatie 5, 06150 Porvoo, puh. 019-669372, sp YPLA@saunalahti.fi

Sukuseura Vilakkalan Eevat, puheenjohtaja Seppo Lahtinen, Perkiöntie 32, 36600 Pälkäne.

Vilakkalan Eevojen SUKUKOKOUS

Helatorstaina 29.05.2003 klo 9.30 alkaen Järvenpäässä.

Ohjelmassa mm.

- Huomionosoitus karjalaisten muistopaadella klo 9.30
- Jumalanpalvelus Järvenpään kirkossa klo 10.00
- Ruokailu ja sukukokous Järvenpään seurakuntaopistossa
- Tutustumista Järvenpään kulttuurikohteisiin
- Opastettu kierros ja päätöskahvi Lottamuseossa n. klo 15.30
- Osanottomaksu 20 euroa, sisältää ruokailun ja Lottamuseon

TERVETULOA!

Veteraanien matkassa

Tämä matka 8.-12. heinäkuuta 2003 oli tarkoitettu sekä veteraaneille että myös muille, jotka olivat kiinnostuneita sotiemme historiallisista paikoista Itä-Karjalassa. Me veteraanit olimme eri yksiköissä sodan aikana olleita. Meillä kaikilla oli kuitenkin yhteistä, että olimme sodan aikana, ainakin jossain vaiheessa, olleet niillä seuduilla, joita nyt kierrettiin. Me veteraanit olemme jo niin iäkkäitä, että emme kohta pysty tällaisia matkoja tekemään. Olemmehan me nuorimmatkin lähentelemässä jo 80 vuoden ikää.

Matkaoppaana oli todella pätevä Anneli Nurmi Vammala sta. Markku Nuora taas pyöritteli 50 hengen bussia ja ajoi paikkoihin, mihin joku ei olisi jee-pillä uskaltanut. Rajan ylitimme Värttilän Niiralassa. Eikä se taas ollutkaan niin yksinkertainen tapahtuma. Pääsimme maan tunnelmaan ”älä hättäle” -miehellä, vaikka sisimmässä vähän kiukuttikin.

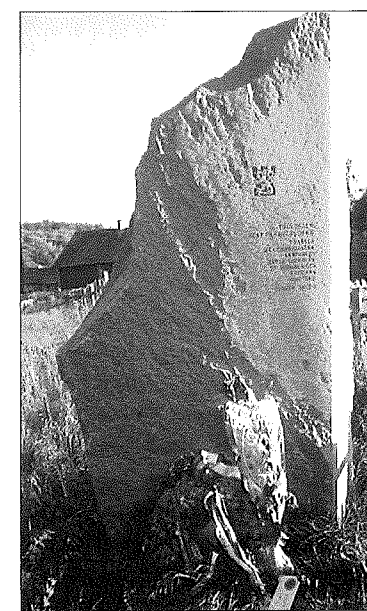
Tie, tai paremminkin tien puuttuminen tuotti vaikeuksia, kun yritimme Niiralasta Korpiselkään. Sitkeää yrittämistä 20 kilometriä ja samojen vaikeuksien kautta takaisin, ei päästy. Paljonhan Venäjällä on huonokuntoisia teitä, tähänhän tietää jokainen, kuka on siellä liikkunut. Ensimmäisen yön olimme Sortavalassa hotelli Helyssä. Kaupungissa teimme kiertoaajelun ja kävimme tietysti Kuhanvuorelta ja laululavalla.

Seuraava määränpää oli Aunus. Kylä on Laatokan niin sanotun rantatien näkymät muuttuneet. Perääntymisvaiheen aikana 1944 venäläiset ampuvat laivoista suorasuuntaustykeillä meitä. Nyt ovat puut kasvaneet, että vain paikoin näkyy Laatokkaa. En tiedä, oliko kovin harvinaista, että isä ja poika olivat yhtä aikaa rintamalla, ja vielä samalla rintamalahkolla. Minä isän kanssa peräännyin samaa tietä silloin, hän lähti Nurmoilasta ja minä Syvärin alajuoksulta.

Aunuksessa majoituttiin hotelli

Matkalaisia Tuuloksen kenttähautausmaan muistokiven äärellä.

Olongaan kahdeksi yöksi. Sieltä sitten teimme retkiä kolmena päivänä paikoille, missä kukin oli ollut sodan aikana. Yhtenä päivänä meillä oli mukana venäläinen opas Nikolas Zaitsev. Kyllä on vaikea löytää sodanaikaisia paikkoja. Joku taisi löytää etsimänsä, mutta useimmille tuli pettymys. Luonto tekee tehtävänsä ja pitkä aika voi heikentää muistia. Tuolta matkalta jäi erikoisesti mieleen Koirinojan sururisti. Se on monta metriä korkea risti talvisodan ajoista. Se on muistomerkki tuhansista suomalaisista ja venäläisistä kaatuneista sotilaista. Myös Syvärin voimalaitos on näkemisen arvoisen.

Matkamme aikana, samoin kuin koko kesänä, hellettä riitti. Aina kun tulimme johonkin kylään ja löysimme

kaupan, niin koko porukka ryntäsi sille. Helteessä tyhjenivät kaupan hyllyt juomista ja paljon muustakin. Ehkä tämä oli kauppiaille hyvä, kun puolesta tunnissa myynti oli sama kuin normaalisti viikossa. Minulle tuli ainakin mieleen, että teimme väärin kylän asukkaita kohtaan, sillä ei siellä voi tavaratäydennystä tulla joka päivä.

Päivisin keittelimme kahvia ja paistimme makkaraa maastossa. Monet kävivät uimassa, kun sattui järvi kohdalle. Tapasin jossakin kylässä 86-vuotiaan Diebuskan. Hän oli ollut Venäjän armeijassa sodan aikana ja rintamalla. Olisi ollut mielenkiintoista kuunnella hänen kertomuksiaan, mutta ei ollut aikaa.

Minulla oli vanhoja silmälaseja ja etsin sopivaa kohdetta. Pitkärannan torilla löysin mielestäni niille sopivan kohteen. Pieni karjalaismummo Mari sai koko kassillisen. Hän sanoi, että käy aina evankelisluterilaisessa kirkossa ja sanoi, että antaa siellä laseja niitä tarvitseville. Uskoin häntä. Sinne jäi Mari kyyneleet silmissä vilkuttamaan.

Paluumatkalla Sortavalan kävimme laskemassa kukkia Tuuloksen kenttähautausmaan muistomerkille. Muistomerkkin kivessä lukee: ”Tuuloksen kenttähautausmaa. Toisessa maailmansodassa kaatuneen tässä lepäävän 57 suomalaisen sotilaan muistoksi. Suomen valtio.”

Sortavalassa yövyimme jälleen hotelli Helyssä. Seuraavana päivänä olimme jo kotimatkan aika.

Viljo Pitkänen

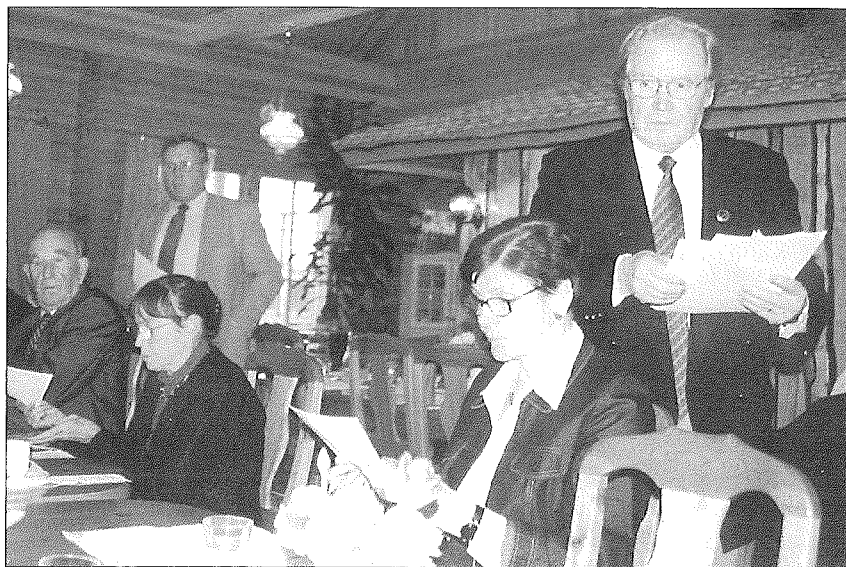
Sakkola-Säätiön vireä toiminta jatkuu

Sakkola-Säätiön valtuuskunta koontui vuotuisen kokoukseensa Lempäälässä 30.3.2003. Vuosikokouksessa hyväksyttiin säätiön tilit ja toimintakertomus vuodelta 2002 sekä toimintasuunnitelma ja talousarvio kuluvalle vuodelle.

Jatkossa säätiön valtuuskunta tulee kokoontumaan kahdesti vuodessa, siihen tähtää nyt alkuun pantu sääntömuutos: kahta vuosikokousta perustellaan sillä, että toiminta on varsin vilkasta, ja siitä raportointi ja neuvottelu valtuuskunnan kanssa katsotaan tarpeelliseksi useammin kuin kerran vuodessa.

Matti Naskalin laatima Sakkola-Säätiön toimintakertomus viime vuodelta toteennäytti sen, että takana on todella vireä säätiön 55. toimintavuosi, ja sama linja jatkuu kuluvana vuonna.

Toukokuun loppupuolella on esimerkiksi luvassa uraauurtava ystävyyskuntavierailu, kun pari vuotta siten solmitun historiallisen ystävyyskuntasopimuksen osapuolet Venäjältä saapuvat Sakkola-Säätiön sekä Lem-

Vuosikokouksen asiapapereita jakoi Matti Naskali (oik.), kokouksessa mukana mm. Maija-Liisa Mäkelä, Eila Aro, Hannu Turkkinen ja Yrjö Raaska.

päälän, Vesilahden ja Punkalaitumen kuntien vieraaksi.

- Vieraksi on kutsuttu Käkisalmen, Sakkolan, Vuokselan ja Petäjärven johtajia, ja tulossa on kymmenen hengen delegaatio, ennakoitiin Hannu J. Paukku.

Pekka Karppanen Punkalaitumelta puolestaan toivotti sakkolalaiset ja kaikki Sakkolasta ja karjalaisuudesta kiinnostuneet Sakkolan pitäjäjuhlille Punkalaitumelle elokuun ensimmäisenä sunnuntaina eli 3.8.2003.

Veteraanikirjoja kerätään museolle

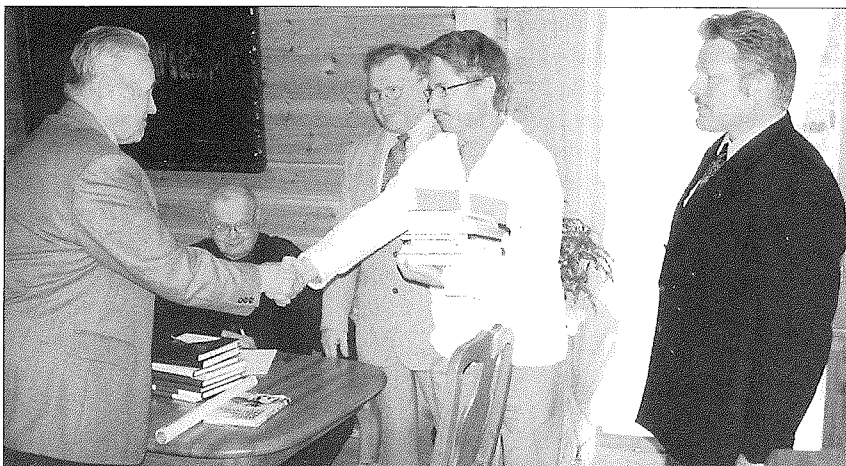
Teuvo Viskari Orivedeltä on virittänyt urakan kerätä Suomen veteraanimatrikkelit Sakkola-museon kokoelmiin.

Viskari lahjoittikin museolle jo viitisentoista eri puolilta maata hankkimaansa matrikkelikirjaa.

- Taipale oli kovien taistelujen tanner, ja se myös näkyy monen matrikkelin sivuilla, muistuttaa Teuvo Viskari, joka toivoo kirjojen saavan museolla oman Koti-uskonto-isänmaa -otsikolla varustetun hyllynsä.

Viskari on hankkinut veteraaneista tehtyjä kirjoja ottamalla suoraa yhteyttä kuntiin, joiden hän kertoo suhtautuneen hyvin myönteisesti hankkeeseen saada kaikki matrikkelit Sakkola-museoon.

- Toivottavasti kokoelmaan saadaan jatkossakin uusia teoksia, sillä edelleen

Teuvo Viskari lahjoitti pinon veteraanimatrikkeleita Sakkola-museolle, vastaanottajina Antti Hynnä sekä Hannu Turkkinen ja Hannu Paukku.

niitä tehdään.

Tuoreimpana kokoelmaan on saatu talvisodan päättymisen muistopäivänä

13.3.2003 julkaistu Korpilahden veteraanimatrikkeli Rakkaudesta maahan ja kansaan. -MRT

Sakkolan kyläkirjojen teko on virinnyt jo muutamien kylien keskuudessa, ja säätiön valtuuskunta tekikin periaatepäätöksen avustaa kirjahankkeita. Asian tarkempi valmistelu jäi hallituksen tehtäväksi.

Suvannon Seutu -lehteä kehitetään edelleen entisen Suur-Sakkolan ja Suvannon seudun alueen yhteisenä avisuina Sakkolan, Metsäpirtin ja Vuokselan yhteistyöllä.

Lehti onkin yhteistyön jälkeen saanut lisää tilaajia, ja tilauskanta on ylittänyt 1500 tilauksen rajapyykin. Tilauksinta 20 euroa pidetään ennallaan myös vuonna 2004.

Sakkola-Säätiön valtuuskunnan puheenjohtajana jatkaa edelleen Hannu J. Paukku Loimaalta, varapuheenjohtajana Esko Kallinen Lempäälästä.

Myös valtuuskunnan muu kokoonpano pysyi entisellään, ja valtuuskuntaan kuuluvat Espoosta Eila Aro (varajäsen Aulis Airto), Hauholta Soini Hartikainen (Risto Jääskeläinen), Punkalaitumelta Pekka Karppanen (Eino Kuisma), Valkeakoskelta Lauri Lampu (Juha Kuisma), Tampereelta Pertti Loponen (Onni Jääskeläinen), Jämsästä Maija-Liisa Mäkelä (Yrjö Rytty), Vesilahdesta Yrjö Raaska (Veikko Karvonen) sekä Lempäälästä Marjo Ristilä-Toikka (Pekka Pitkänen), Hannu

Turkkinen (Olavi Loponen) ja Aaro Viskari (Antti Koiranen). Hannu Paukun varajäsen on Pauli Kurikka ja Esko Kalloksen Heimo Viskari.

Säätiön hallituksen muodostavat puheenjohtaja Hannu Turkkinen, varapuheenjohtaja Aaro Viskari, sihteeri Matti Naskali Ulvilasta sekä jäsenet Anneli Kuisma Lempäälästä, Yrjö Raaska Vesilahdesta ja Teuvo Viskari Orivedeltä. Erovuoraiset Naskali ja Viskari valittiin edelleen hallitukseen.

Säätiön, Sakkola-museon ja Suvannon Seudun rahastonhoidosta vastaa Aila Alanen. Tilintarkastajina toimivat Pirkanmaan Tilintarkastus Oy/ Pertti Hautanen ja Pertti Loponen. -MRT

Sakkola-museo auki elokuun loppuun

Antti Hynnä Sakkola-museon vetovastuuseen

Sakkola-museon aloittaessa kolmatta kesäkauttaan on museotoiminnan vetovastuuseen lupautunut uusi veturi, Antti Hynnä Lempäälästä. Antin juuret ovat sekä äitinsä että isänsä puolelta vankasti Sakkolassa: isänsä Tauno Hynnä on Haparaisista ja äiti Eila, os. Kurikka, Karholasta. Antti Hynnä itse on käynyt kymmenkunta kertaa tutustumassa Sakkolan maisemiin. Tekniikan tohtori Antti Hynnä, 45 v, työskentelee Tampereen teknillisellä yliopistolla.

Sakkola-museon kesäkaudella 2003 kylistä esittäytyy vuorostaan Kiviniemi. Myös muuta museon antia vaihdellaan, sillä museon arkistoihin on kertynyt runsaasti aineistoa, jota yhä edelleen lahjoituksina tulee. Museota varustetaan uusin hyllyin ja telinein, jotta yhä enemmän näyttelyaineistoa voidaan esille laittaa – läheskään kaikki museoesineet eivät kuitenkaan yhden kesän aikana esille mahdu. Sakkola-Säätiö ja museotoimikunta ovat myös valmiita lainaamaan museoaineistoa pienempiin näyttelyihin, mikäli niitä muut Sakkola- ja Karjala-seurat tapahtumiinsa haluavat järjestää.

Antti Hynnä kertoo, että perinteisen esineenäyttelyn ohella Sakkola-museos-

sa kehitellään tulevia vuosia varten audiovisuaalista toimintaa.

- Multimediaesityksiä on tarkoitus myös kehittää, ja esimerkiksi dc-romuille tallennettuja videoita kotiseutumatkailta voi sitten katsella tietokoneen avulla.

Kuokkalan museoraitti aukesi toukokuun alussa, ja myös Sakkola-museon ovet ovat päivittäin avoinna klo 11-17 elokuun loppuun asti museoraitilla.

la Lempäälässä. Tarvittaessa museota esitellään vieraille muulloinkin. Sakkola-museosta lisätietoja voi kysellä puhelimitse 040-849 0048, 040-706 9483 Elsa Mäkelä tai 050-383 9683 Hannu Turkkinen. Museoraitilla voi Sakkola-museon ohella tutustua myös kauppmuseoon, parturimuseoon, suutarinverstaaseen, sotaveteraanien perinnekammariin, pajamuseoon ja Puske-

Sakkola-museon uutta kesänäyttelyä ovat suunnitelleet mm. Elsa Mäkelä, Esko Kallinen ja Eero Pilviniemi.

Muistelmia Vuokselasta ja Vuokselan kirkosta

Vuoksella sijaitseva kaunis ja rakas kirkkomme. Sen me kaikki vanhemman sukupolven edustajat varsin hyvin muistamme. Omat henkilökohtaiset muistelmani perustuvat lähinnä silloin, kun lähdimme kotikonnuiltamme keväällä 1944 ja ollessani 7 vuoden ikäinen. Olen syntynyt Ruokolahdella v. 1936. Vuokselaan, jonne muutimme v. 1942 isäni Mikko Ijäksen ja äitini Tyyne Ijäksen os. Karonen ja veljeni Erkin kanssa. Paluu tapahtui Vuokselaan Kuninkaanristin kylään äidin kotitalolle, hänen syntymäkotiinsa.

Seurakunnan ja kirkon historiaa

Vuokselan kirkon suunnitteluun, rakentamiseen ja sen toteuttamiseen on liittynyt monen monta tapahtumaa ja myös ongelmia. Itse seurakunnan ja kirkon saaminen Vuokselaan oli keskustelut aloitettu jo vuosisadan 1900-luvulta alkaen.

Vuonna 1912 perustettiin mm. Vuokselan kirkkoherrakunta, jonka ”isähaahmona” oli rovasti Aschan. Vuokselan kunta alkoi kuitenkin virallisen toimintansa vasta v. 1917 ja silloin määrättiin seurakuntaa kuuluvaksi mm. Valkjärven, Sakkolan ja Muolaan kyllä.

Monien vaiheiden kautta saatiin aikaiseksi rukoushuone. Koska seurakunnallinen elämä oli vilkastumassa ja haluttiin saada myös oma kirkko. Rakennustyöt aloitettiin 20.3.1928 ja kirkko valmistui 1929 lopulla. Kirkon vihkiminen tapahtui 12.12.1929 piispa Erkki Kailan suorittamana.

Kirkko oli Ilmari Launiken piirtämä, kaunis ja varsin hienolla paikalla. Miksi kirkkojen nykyinen omistaja ei

Vuokselan kirkko oli v. 1990 tällainen. Hoitamattomana kirkon elinikä ei liene kovinkaan pitkä. Ellei omistaja pidä rakennuksesta huolta, niin hukkaan menevät sinne sijoitetut varat.

anna arvoa olipa Herran pyhäntö luterilainen tai ortodoksinen? Usean kirkon on annettu rappeutua niin kuin Venäjän muutkin kirkot. Ei ole mielekästä ja kirkkojen arvoa kohottavaa, kun niitä on käytetty hevostalleina, nuorisodiskoina tai elokuvateattereina. Vuokselan, kuten monen muunkin pitäjän kirkot tulisi kunnostaa, paitsi seurakunnallisia, kuin myös turistinähtävyyksien takia.

Seurakunnassa oli kuitenkin alusta alkaen vilkasta harrastustoimintaa. Niistä mainittakoon Nuorten Kristillinen Yhdistys, jonka toimesta perustettiin mm. ompeluseuroja, jossa äitini Tyyne Ijäskin ahkerasti oli mukana. Hankkipa oman Singer-ompelukoneensaakin kurssija varten. Raamattupiirit ja kirkkokuorotoimintaakin oli harrastettu. Näissäkin äitini oli mukana. Muitakin toimintoja oli kuten pyhäkoulutoiminta, jolla oli oma yhdistyksensäkin Vuokselan pyhäkouluyhdistys ja oma kiertokoulutoiminta, joka alkoi v. 1915. Kiertokoulusta äitini kertoi usein, sillä hän suoritti ensimmäisen oppivuotensa juuri toimintansa aloittaneessa kiertokoulussa. Hän kertoi diakonia- ja lähetystyöstä, missä hän oli myös mukana.

Pastori Lauri Hyvärinen, joka oli pastoriina vain kaksi vuotta 1927 – 1928,

vihki äitini Tyyne Karosen ja Mikko Ijäksen avioliittoon 4.9.1927 Vuoksella. Pian tämän jälkeen he muuttivat Ruokolahteen, Imatran läheisyyteen, jonne he rakensivat omakotitalon. Syntymäpaikkani oli siten Ruokolahti, josta paluu Vuokselaan tapahtui 1942 kuten alussa mainitsin.

Kirkolle menimme aina lossilla. Muistan tapahtuman, jossa sain myös käyttää kapulaa, jolla lossia vedettiin. Vuoksi oli hyvin kalaisa vesistö. Sinä aikana kun äitini pesi pyykkiä kirkkaassa Vuoksessa, minä veljeni kanssa ongimme kaloja. Taisi siinä olla muitakin samanikäisiä poikia ahvenia naraamassa.

Kirkkomatka ei ollut pitkä. Nykyään ei ole paikalla lossia eikä siltää, vaan epäsiistiä rantavedessä lojuvien auton renkaiden ja muun torkyn ohella, minä totesimme surullisina matkamme aikana.

Pistäydyimme myös vieressä olevalle Kuninkaanristin koululle, mikä ihme kyllä oli vielä pystyssä. Siinä koulussa aloitin vuonna 1943 opintieni, mikä keskeytyi joksikin aikaa, kun evakkotieni suuntautui ohi syntymäpitäjäni Ruokolahden ja päättyi monien vaiheiden kautta viimein Hämeenlinnaan.

Kalevi Ijäs

VIRKIN VIRKKEET

Äitienpäiviä muistellen

Äitienpäivää vietetään nykyisin toukokuun toisena viikonvaihteena. Kotikasvatusyhdistys, oli perustettu v. 1907, korosti aikanaan kodin ja äidin työn merkitystä sekä ryhtyi edistämään äitienpäivän viettoa. Yhdistyksen Koti-niminen lehti antoi neuvoja juhlien järjestämiseksi. Suomen koululaitos osaltaan oli innolla asialla mukana koulujen äitienpäiväjuhlien järjestäjänä. Juhla oli koulupiirin perheitä yh-

distävä voima ja juhliin kutsutut äidit yleensä kukitettiin, heille pidettiin puheita kahvitarjoilun lisäksi. Dokumenttina lähes poikkeuksetta aina otettiin ryhmäkuva ulkona koulurakennus taustalla.

Suomessa käydyt sodat ovat myös osaltaan käynnistäneet äitien muistamiset valtiovalan taholta. Vuonna 1919 eri puolilla Suomea vietettiin lukuisia äitienpäiviä, joihin osallistui runsaasti myös sotaeskiä. Myöhemmin vuosikymmeninä ansioituneita äitejä on eri muodojin ja tapahtumien olut huomion kohteena.

Valtakunnallisissa juhlissa usein mukana on aina ollut tasavallan presidentti.

Äitienpäivä on ollut virallinen liputuspäivä vuodesta 1947.

Jokaiselle meistä, omasta roolista riippumatta, on jäänyt erityisiä muistoja oman perheen jostakin äitienpäiväta-

pahtumasta. Itselläni on useitakin erilaisia muistikuvia, jotka kuitenkin tiivistyivät vuoteen 1976, jolloin äitienpäivä oli erityisen lämmin ja aurinkoinen, luonto oli voimissaan ja kasvusto puhkeamassa täyteen loistonsa. Olin hankkinut punaisista ruusuista sidotun kukkalaitteen jättäessäni jäähyväistervehdykseni omalle äidilleni Tammelan hautausmaalla.

Alkukesä on taas edessäpäin ja innolla odottelen kesäkuun alun kotiseutumatkamme. Matkainnostusta lienee muuallakin, koskapa bussin paikat varattiin loppuun jo huhtikuun alussa.

Vuoksela-Seuran vuosikokousta ja Muistojen Ilta -tapahtumaa vietämme 28.6. Hämeenlinnassa.

Virkistävää kesää kaikille lehden lukijoille

Taisto Virkki

Äitienpäiväkeä Vuokselan Uudenkylän koululla 1920-luvulla. Kukapa tietää, mikä rooli oli eturivin herrasmiehellä?

www.sakkola.fi
www.vuoksela-seura.fi
www.metsapirtti.net

TILAA OMA
SUVANNON SEUTU
p. 040 730 2622

Sotavanki Andrein tarina

Tämä on kertomus Andreista, Vuoksela sen aikaisesta historiasta v. 1942-43, eli siis tapahtunut välirauhan aikana. Viralliselta nimeltään hän oli Andrei Dimitrinpoika Gusmin.

Sotahistorioitten mukaan kannaksen takaisinvaltaus tapahtui niillä seuduilla niin nopeasti, että venäläisiä perääntyviä sotilaita antautui tavallista runsaammin. Kun vielä oli lämmin kesä, niin pako metsän suojaan oli siinä tilanteessa ymmärrettävää. Vangiksi nämä antautuivat ennemmin tai myöhemmin ja saivat näin säilyttää hengensä.

Kun vankeja tuli näin runsaasti, niin tuli suuren luokan kysymys mihin perustetaan vankileiri.

Kuninkaanristin ja ja Kontulan kyli-

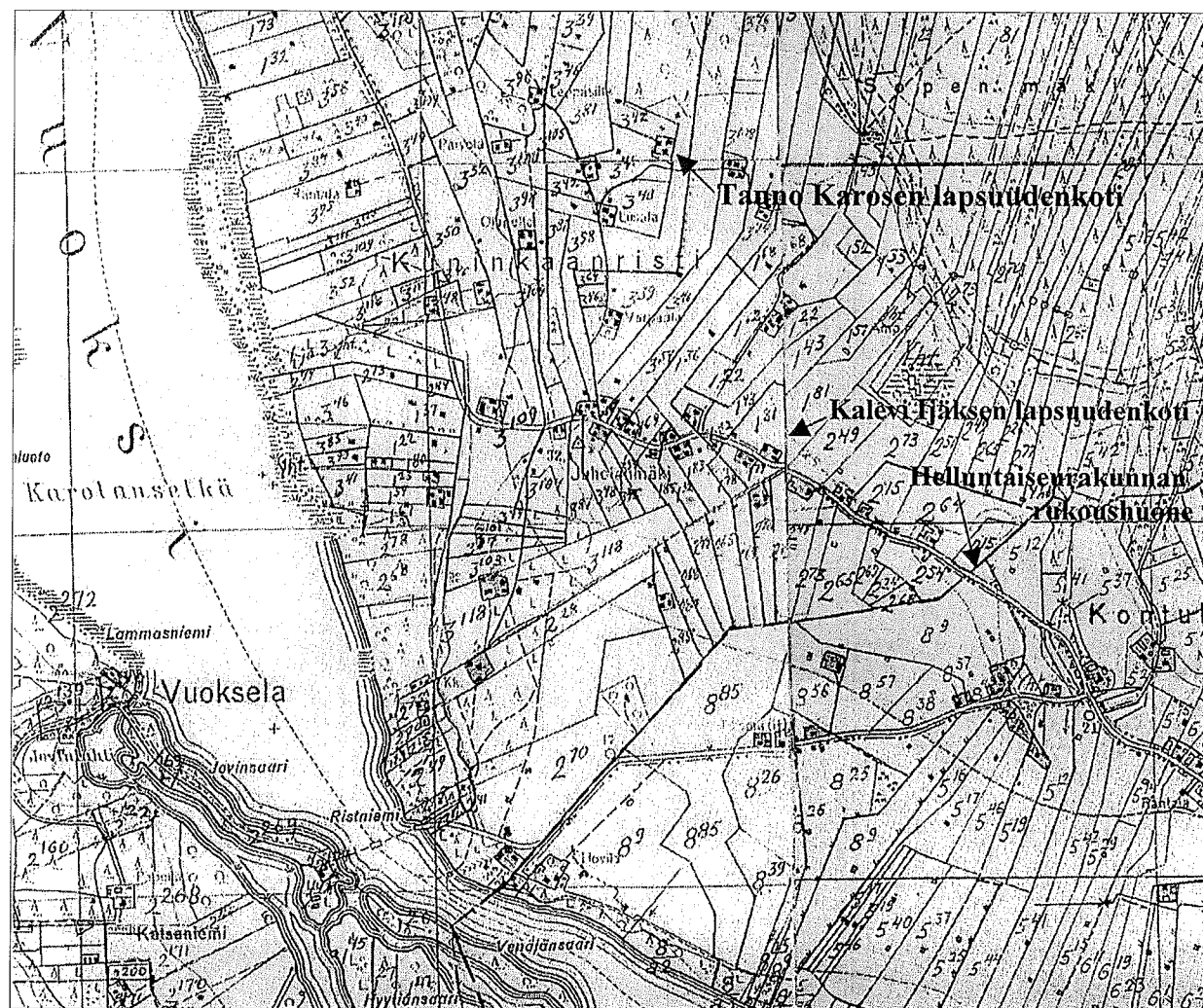
en rajalla aivan tiehen liittyen sijaitsi juuri ennen talvisotaa rakennettu Helluntaiseurakunnan rukoushuone ja poikkeusolosuhteissa kun oltiin, katsottiin sen soveltuvan vankileiriksi. Tontin ympärille rakennettiin tiheä ja korkea piikkilanka-aita vankileirien tapaan. Rakennus oli ryhdikäs ja tilava, reilut 200 istumapaikkainen kooltaan.

Sijaintipaikka siis järjestyi, mutta vankien vartiointikin piti järjestää. Kun varsinaiset sotilaat olivat rintamalla, otettiin nuoria poikia ja ikääntyneimpiä miehiä niihin tehtäviin. Vaikka sotilaskuntoisuus ei näin ollen ollut aivan parhaasta päästä, niin tiettävästi ei ainakaan siitä johtuvia ongelmia syntynyt vankien kanssa.

Sota-aika ja pula kaikesta yhdisti niin vangit kuin vartijatkin piikkilanka-aidan läpi toisiaan katsoessaan. Nälkä ja vilu aidan molemmilla puolilla, tuntien hidas kuluminen vartijana hyttävän kellossa. Sisäpuolella vielä suurempi pelko vangin rinnassa tulevasta kohtalostaan.

Siinä vähän taustoja ja vaikutteita miksi niinkin vähän kapina- ja karkausyrityksiä lopultakin tehtiin.

Vankileiri oli toiminnassa noin kaksi vuotta ja se mikä teki siitä ympäristölle niin tunnetun oli vankityövoiman käyttö mautiloilla. Miehet olivat rintamalla ja työvoimapula huutava. Perussääntö oli se, että kun talossa oltiin töissä, niin yöksi piti tulla ehdottomasti leiriin määrääjassa. Vartijat tietysti

Kuninkaanristin ja Kontulan maisemia 1930-luvulta. Esillä tilojen rajat ja rekisterinumerot.

kulkivat aseistettuna mukana seuraten. Alkuun päästyään järjestelmä toimi erinomaisesti ja vartijat vuorottelivat toisiaan keskinäisillä sopimuksilla. Eräs mainio oivallus oli heiltä se, että sama vanki olisi samassa talossa mahdollisesti koko ajan, että oppisi tuntemaan sen talon työtavat ja asukkaat parhaiten.

Tietysti kielivaikeudet olivat suurimmat puolin ja toisin.

Kuten alussa tuli mainittua meille oli valittu Andrei. Isoisäni oli meidän talon isäntä ja muistan kuinka kunnioitavasti Andrei puhutteli häntä vähäisellä kielitaidollaan: vanhaisäntä.

Kylmänankeaa talvea seurasi oikein Karjalankannaksen ihanne kesä, jossa kasvoi kaikkia mitä heikolla työvoimalla kylvöön saatiin. Talojen pöydissä oli taas kääntynyt niukkuudesta runsaudeksi. Aitoon karjalaiseen tapaan kuului, että työväki ja isännät söivät samassa pöydässä samanlaista ateriaa ja niin myös sotavangit. Vankileirin heikentämät vangit alkoivat verevöityä ja vahvistua joka talossa ja se alkoi pian näkyä työsuorituksina pellolla.

Henkinen itseluottamus elämään alkoi palautua Andreinkin kohdalla. Muistan kun olimme Johannes-veljeni kanssa palaamassa kotiin Torosaresta Ruokoniementietä, Andrei ajoi hevosta, joka oli venäläinen sotasaalishevon. Andrei nousi seisomaan, kiepautti ohjanperillä ilmassa ja huusi: posolt Leningraadiin! Niin tämä jokseenkin laiska hevonen sai kuin sähköiskun ja se lyhyt patkka mentiin kovaa. Kotiin kuitenkin selvisimme ihan oikeaan aikaankin, jäi Leningraadi silloin näkemättä.

Andrein suomenkielentaito lisääntyi ja me opimme vastaavasti vähän venäjää. Muistan kun Andrei sitten erään kerran hyvin vakavana sanoi: ”Paljo lintu kotiin päässä, silloin Andrei pois”, tarkoitti syksyä. Vankileirissä oli enakkoon tietoa tästä.

Muistan kun lähtöiltä Andrei kohteliaasti hyvästeli: ”Nyt hyvästi Vanhaisäntä, nyt hyvästi pojat, nyt hyvästi kaikki”.

Sinne pimeään Kannaksen iltaan katosi Andrei. Sotavankina hän tuli, mutta perheenjäsenenä lähti.

Tauno Karonen

Markkinointipäällikkö Pentti Ruohotie (vas.) Saarijärven Offset Oy:stä ja Taisto Virkki Vuoksela-Seurasta esittelevät painosta juuri tullutta Vuoksela-pitäjäshistoriikkia.

Vuoksela-Seura tiedottaa

VUOSIKOKOUS la 28.6.2003 klo 18

Kerhoravintola Seiska Hämeenlinna

Muistojen Ilta-tapahtuma vuosikokouksen jälkeen

Kevyttä asiaohjelmaa, tarinointia,

kuvia kotiseutumatkalta 5.-8.6.

Ruokailumahdollisuus

Vuoksela-pitäjäshistoriikkia saatavana jälleen (4. painos)

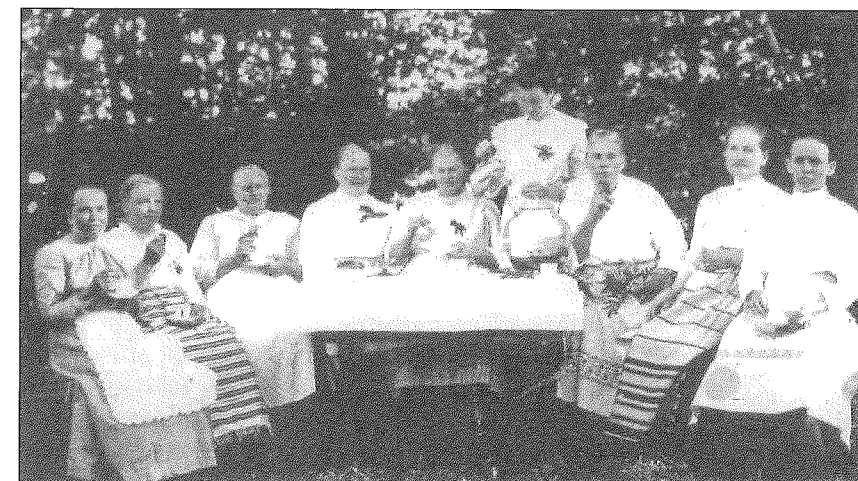
25 euroa+toim.kulut

Tilaukset: vuoksela-seura.fi

tai Taisto Virkki, p. 050 - 553 8607

tai taisto.virkki@luukku.com

Kontulan marttakerho - mutta missä?

Kontulan marttakerho v. 1927, ketä kuvassa mukana ja missä kuva otettu? Tietojä voi ilmoitella Taisto Virkille.

Pirttiläisten kuulumisia

Vielä ennen kesää ja Metsäpirtin pitäjäjuhlilla on tarjolla yhdessä tekemistä ja myös yhdessä olemista. Valitse itseäsi kiinnostava tapahtuma ja tule mukaan!

Kaikki museoon

Menemme 10.5. klo 11.00 tutustumaan Kansallismuseon kokoelmiin sekä esillä olevaan "Aarteita Karjalasta" -näyttelyyn, jolla juhlistetaan Wiipurilaisen Osakunnan 350-vuotisjuhlia. Näyttely on koottu osakuntalaisten vuosina 1874-93 Kannaksen alueelta kokoamista esineistä.

Ilmoittaudu etukäteen, jotta opasjärjestelyt sujuvat. Kierroksen hinta riippuu osallistujamäärästä.

Yhdistyksen sihteeri ottaa ilmoittautumisia vastaan 5.5. saakka.

Kevätuuletuksen aika

Paikka: Karjalatalon Sortavala sali ja aika: keskiviikko 21.5. klo 18.00. Yllätyksiä luvassa, myös siteeksi asiaa ja luonnollisesti arpajaiset ja tarjoilua. Tervetuloa!

Tarjolla talkootöitä ja mukavaa seuraa

Metsäpirtin hautausmaa ja kirkon kivijalka kaipaavat ahkeria kunnostajia.

Mukaan ehtii, jos pitää kiirettä.

Aika: 16-19.5. Majoittuminen mikäli mahdollista Metsäpirtissä. Tarkoitus kulkea henkilöautoilla tai pikkubussilla. Matkan hinta määräytyy yhteisten kulujen mukaan. Ilmoittaudu viimeistään 5.5. sihteerille.

Kotikunnaiden kutsu

Lähde Metsäpirttiin kuuntelemaan tämän kevään käet ja satakielet sekä ihaillemaan alkukesän kukat! Aika: 6-8.6., puolihoito Kiviniemessä, Losevkajassa, hinta Helsingistä lähettäessä 180 euroa sisältää myös ryhmäviisumin. Ilmoittaudu sihteerille 5.5. mennessä.

Suvannon Sukupiiri

Vilkasta on ollut sukututkijoiden piirissä. Tämän vuoden puolella on ehditty tavata jo kahdesti ja yhteistyö on aluillaan. Haasteelliseksi tavoitteeksi on asetettu Raudun, Pyhäjärven ja Sakkolan vuoden 1818 henkikirjojen puhtaaksi kirjoitus sekä niiden saattaminen kaikkia alueen tutkijoita hyödyttävään muotoon.

Piirin vetäjä, Osmo Tuokko arvioi talkoina tehtävän työn vievän pari vuotta. Jos sinulla on aikaa, kiinnostusta ja tietokone, niin ilmoittaudupa

sihteerille. Työ on sen verran mittava, että kaikki apu on erittäin tervetullutta.

Sukupiirin seuraava tapaaminen on 10.5. klo 14.00 Karjalatalossa. Tervetuloa mukaan.

Metsäpirttijärjestötoimikunta

Toimikunta kokoontui ensimmäisen kerran 1.3. Alastarossa. Edustettuna olivat Uudenkaupungin, Etelä-Pohjanmaan ja Tampereen kerhot sekä Kirvesmäki kerho, Metsäpirtti Seura ja Ahti-aisten sukuseura. Toiminta käynnistyi Leo Laulajaisen johdolla.

Alkajaisiksi sovittiin pitäjäjuhliden järjestämisestä. Toimikunta tarjoaa pitäjäläisiä ja heidän jälkeläisiään edustaville järjestöille foorumin vaikuttaa yhä määrätietoisemmin yhteisten asioiden hoitoon sekä Metsäpirttiin liittyvien hankkeiden ajamiseen. Kokouksessa vallitsi innostunut tunnelma.

Ilmi Pesonen

sihteeri

Metsäpirtti Seura ry
p. 09-694 6309

s-posti: ilmi.pesonen@welho.com

Metsäpirtin historiasta uusintapainos ja täydennysliite

Metsäpirtti Seura ry:n hallitus on päättänyt uudistaa pitäjän historiankirjan METSÄPIRTTI. Painos on ollut loppu jo vuosikymmenien ajan. Toimen syy on kirjassa olevien virheiden korjaaminen, ilmenneiden puutteellisuksien poistaminen sekä kirjan teko-aikaan liittyvien asenteellisten vääristymien tasapainottaminen.

Toimitustyö annettiin allekirjoittaneelle. En poista riviäkään vanhan historian tekstistä. Kirja on oman aikansa tuotteena jo pala historiankuvaa. Kunniolta tekijöiden ja kokoajien ansiokasta ja pitkäjänteistä työtä.

Lisäykset täydentävät oikaisuina,

täsmennyksinä ja uusina osioina vanhaa tekstiä. Näin menetellen - tarkoin viittein täsmennettynä - lisäyksistä voidaan tehdä samalla myös liitekirjan vanhan painoksen haltijoille. Heidän ei tarvitse hankkia uutta kirjaa.

Seuran hallitus tarkistaa lisäykset ja niihin tulee lähdeviite/ kirjoittajan nimi.

Tavoitteenani on, että uusi aineisto kuvineen on koossa kuluvan vuoden aikana. Kirjan ennakkomarkkinointi eli tilauksien vastaanotto on mahdollista aloittaa vuodenvaihteen jälkeen tammi-helmikuussa 2004. Painatustarjouksiin perustuvat hintatiedot kirjas-

ta että liitekirjasta ovat silloin käytävissämme. Painokset valmistuvat alustavan suunnitelman mukaan kesään 2004 mennessä.

Pyydän kaikkia henkilöitä, joilla on jotain kommentoitavaa tai korjattavaa METSÄPIRTTI-kirjaan tekemään sen kirjallisesti allekirjoittaneelle tulevan kesäkuun loppuun mennessä.

Yhteistyöterveisin

Mauno Vaski

Kellosaarenkatu 7 C 44
00180 HELSINKI
Puh. (09) 685 2389 tai
050 323 4429

Tervetuloa Metsäpirtti-juhlille Kurikkaan 28.-29. kesäkuuta

Tervehdys teille rakkaat pirttiläiset! Ensi kesänä meillä onkin monta syytä juhliin. Perinteiset pitäjäjuhlilla ovat tänä vuonna Metsäpirtin 100-vuotisjuhlilla sekä Etelä-Pohjanmaan Metsäpirtti-kerhon 10-vuotisjuhlilla!

Aloitamme juhlinnan lauantai-iltana Hotelli Pitkä-Jussissa, Hovinkatu 1, klo 18.00. Siellä on seisova pöytä kaikkien runsaine ruokineen ja juomineen. Pientä ohjelmaa on luvassa sekä arpajaiset. Ravintola on varattu meille klo 22.00 saakka, mutta juhlaa saa aamunkoittoa, jos jaksaa. Jos tarvitsette yösiijaa, varatkaa itse huoneenne 10.6. mennessä suoraan hotellilta p. 06-4503500.

Sunnuntaiaamuna kokoonnumme virkeinä Kurikan hautausmaalle klo 9.30 seppelten laskua varten. Kunniotamme menneitä sukupolvia ennen jumalanpalvelusta, koska kirkossa satuu olemaan samalla konfirmaatiotilaisuus.

Jumalanpalveluksen jälkeen on pääjuhla Kurikan Monitoimikeskuksessa, Keskuspuistikko 33. Aloitamme ruokailulla, jonka jälkeen varsinainen juhlatilaisuus alkaa klo 14.00. Ohjelmassa on väliaika, jolloin voi juoda kahvia ja tarinoida tuttuja kanssa.

Ruokailun järjestämiseksi toivoisim-

me, että ilmoittaisitte tulostanne mielellään 10.6. mennessä joko Esko Lylanderille p. 06-4771300 ja 050-5997720, tai Sirpa Loposelle p. 06-4763325 ja 050-3576143.

Suomen kesä on niin lyhyt, että monenlaisia juhlia on joka viikonloppu. Toivomme kuitenkin, että kaikki te pirttiläiset sekä muut ystävät ja tutut ympäri Suomea tulisitte juhlamielellä kesäkuun viimeisenä viikonloppuna Etelä-Pohjanmaalle, Kurikkaan.

Tavataanhan siellä!

Sirpa Loponen

METSÄPIRTIN PITÄJÄJUHLAT 28-29.6. Kurikassa

Alustava ohjelma

Lauantaina 28.6.

Juhlailtamat alkavat lauantaina 28.6. klo 18
Ravintola Pitkä - Jussissa.
Yhteinen illallinen, ohjelmaa ja yhteislaulua
Metsäpirtin itsenäistymisen 100-vuotisjuhlallisen merkeissä

Sunnuntaina 29.6.

9.30 Seppelten lasku
10.00 Jumalanpalvelus
12.00 Kylätapaamiset
13.00 Lounas monitoimikeskuksessa
14.00 Pääjuhla monitoimikeskuksessa

Majoitustilaa varattavissa Pitkä-Jussista puh. 06-450 3500.

Järjestelyjen vuoksi, ole hyvä ja ilmoittaudu molempiin juhliin 12.6.2003 mennessä:
Esko Lylander puh. 06-4771300 tai Sirpa Loponen puh. 06-476 3325

Ajatuksia lahjoitusmaakaudesta – 2

Lahjoitusmaakauden 1700- ja 1800-luku

Aikaisempi kirjoitukseni otsikon aiheesta päättyi noin vuoteen 1700. Tälöin oikeastaan vasta lähestyttiin varsinaista lahjoitusmaakautta, jolla tarkoitetaan Karjalan talonpoikien elämää venäläisen hallinnon alla ajanjaksona, joka kesti hieman suurpiiteisesti määriteltynä ajan 1710 – 1880. Se alkoi Pietari Suuren valloitetua Karjalan ja päättyi Suomen Suuriruhtinaskunnan senaatin suorittaman lahjoitusmaiden lunastuksen jälkeiseen isojakoon.

Vuodesta 1700 alkoi Ruotsin suurvaltakauden tuho. Silloin alkoi myöhemmin Suureksi Pohjansodaksi nimetty kausi, joka Suomen osalta kesti vuoteen 1714 asti. Suuren Pohjansodan päätti lopullisesti Uudenkaupungin rauha 1721.

Aikaa 1714-1721 kutsutaan Suomesa omalla nimellään. Se oli Isonvihan aikaa.

Suuren Pohjansodan kulusta

Kun Pietari Suuresta tuli Venäjän hallitsija 1600-luvun lopulla, hän halusi kehittää Venäjän kaupankäyntiä ulkomaille. Tätä varten tarvittiin pääsy Itämerelle. Pietari Suuri yritti 1700 valloittaa Narvan Ruotsilta kuitenkin siinä onnistumatta.

Ruotsin kuningas Kaarle XII arvioi Narvan taistelun perusteella Venäjän heikoksi ja lähti sotimaan Liettuaan, Puolaan ja Venäjän lounaisosiin. Hän mellasti siellä vuoteen 1709, jolloin hän kärsi rökäletappion venäläisille Pultavassa ja joutui pakenemaan Turkkiin, jossa viipyi aina vuoteen 1714 asti.

Samaan aikaan Pietari Suuri alkoi ahdistella Baltian maita, jotka hän valloittikin 1710 mennessä. Kohteeksi

joutui myös Ruotsi (Suomi) ja valloitetuksi tulivat 1702 Pähkinälinna ja 1703 Nevanlinna (ruotsalainen kaupapaikka nykyisen Pietarin alueella). 1706 hän piiritti ensimmäisen kerran Viipuria, mutta veti joukkonsa pois. Viipuri joutui lopulta 1710 venäläisten käsiin samoin kuin Käkisalmi.

Eteneminen keskeytettiin kun Turkki alkoi aiheuttaa huolia. Nuo huolet selvitettiin ja Pietari Suuri jatkoi 1713 Suomen valloittamista. Laivasto kulki pitkin Suomenlahden ja Pohjanlahden rannikoita ja maavoimat Viipurista Helsinkiin, Hämeenlinnaan, Pälkäneelle ja lopulta Kyrönjoen varteen Napuen kylään, jossa ruotsalaiset (suomalaiset) joukot lopullisesti lyötiin. Tästä alkoi Suomen miehitys – Isonvihan aika. (Jussi T Lappalainen: Sadan vuoden sotatie 1617 – 1721.*SKS 2001*, K O Lindeqvist: Isonvihan aika Suomessa *1919*).

Uudenkaupungin rauhassa 1721 Venäjän hallintaan jäi Karjalasta kutakuinkin sama alue, jota viime sotiemme jälkeen on alettu kutsua mm. nimellä Luovutettu Karjala. Rajojen lisäksi rauhansopimuksessa vahvistettiin uskonnonvapaus, ja käytännöksi tuli noudattaa ruotsalaista laki- ja hallintojärjestystä. Lakiasioissa noudatettiin keskiaikaista Ruotsissa käytössä ollutta Kristoffer Bajjerilaisen maan- ja kaupunginlakia. (Raimo Ranta: Viipurin Komendanttikunta 1710-1721 *SHS 1987*).

Luottomiehille donaatioita

Tuon ajan tapaan hallitsijat luovuttivat eri syistä aatelistolle ja korkeimmalle virkamiehistöille ns. donaatioita – kyliä, pitäjää –, joista saatavat verotulot olivat palkkioita heidän kruunulle suorittamistaan palveluksista. Don-

aatiot luovutettiin pääosin määrääkäsina ja joskus perinnöllisinä. Pietari Suuri alkoi luovuttaa donaatioita jo heti Viipurin ja Käkisalmen valloituksen jälkeen 1710-luvun alussa. 1720 peruutettiin donaatiot, jotka sijaitsivat Viipuri – Käkisalmen maantien pohjoispuolella, jolloin 28 donaatiosta jäi jäljelle 8. Peruutuksen syynä lieene ollut halu lisätä valtion verotuloja.

1765 yhtenäistettiin donaatioiden sopimustekstit ja tästä lähtien myönnetyt donaatiot olivat kaikki perinnöllisiä ja useimmat aikaisemmatkin sopimukset muutettiin ajan mittaan vuoden 1765 ukaasin mukaisiksi. Samana vuonna 1765 määrättiin kaikille donaatioille suoritettavaksi maanmittaus, jonka tuloksena syntyneitä karttoja löytyy Metsäpirtinkin alueelta useampia eri kylistä noin vuodelta 1780. (Jyrki Paaskoski: Vanhan Suomen lahjoitusmaat 1710-1826 *SHS 1997*).

Tässä kohdassa on paikallaan mainita taas yksi sota, Hattujen sota 1741 – 1743.

Pyrkimyksenä oli vallata takaisin Suuressa Pohjansodassa menetettyjä alueita. Venäjän keisarinna Elisabet I sotki sodan julistaneen Ruotsin ja ennen kaikkea suomalaisten ajatukset kehottamalla manifestissaan suomalaisia perustamaan oman, Venäjän suojeluksessa olevan valtion ja eroamaan Ruotsista.

Kun venäläiset sitten lyhyen välirauhan jälkeen hyökkäsivät, perääntyivät suomalaiset joukot nopeassa tahdissa Helsinkiin missä antautuivat ja ma miehitettiin. Oli meneillään Pikkuviha. 1743 tehtiin Turun rauha, jossa raja siirtyi Kymijoelle ja Hamina, Lappeenranta sekä Savonlinna liitettiin Venäjään. (A R Cederberg: Suomen historia Vapaudenajalla I *WSOY 1942*).

Tälle uudelle voittomaalle ei myön-

netty donaatioita merkittävästi. Se jäi kruununmaaksi ja verot kerättiin kruunun kassaan. Myöskään sotatoimet eivät merkittävästi rasittaneet Venäjän hallinnassa olevan Karjalan Kannaksen asukkaita.

Tosin raja-alueita pyrittiin linnoittamaan, mikä merkitsi päivätyörasitusta asukkaille. Suurimmat linnoitustyöt olivat Haminassa ja Viipurin Pyhän Annan Kruunu.

Kontrahtiriitoja puitiin oikeudessa

Lahjoitusmaaisännät ryhtyivät 1770-luvulla tehostamaan hovileirien toimintaa. Lisättiin omaa viljelystä ja karjanhoitoa sekä aloitettiin teollista toimintaa, joka käsitti mm. sahateollisuutta ja viinanpoltoa. Tähän tarvittiin lisää päivätyöitä ja kyydityspäiviä. Näistä talonpojat olivat aikaisemmin päässeet pienellä rahalla samoin kuin osasta viljaveroja.

(Raimo Ranta: Vanhan Suomen Talouselämä 1721-1743 I ja II – SHS 1985).

Tämä johti neuvotteluihin kontrahteista, joissa päivätyöitä ja kyydityspäiviä pyrittiin lisäämään. Osassa hoveista päästiin sopimukseenkin, mutta toisaalla jouduttiin myös pitkiin riitoihin.

Pysyvän työvoiman ja ammattimiesten saannin varmistamiseksi alettiin teollisuuslaitosten ja suurimpien hovileirien tuntumaan perustaa torppia, mitkä olivat Karjalassa muutoin harvinaisia ja vain paikoin kirkon tilusten hoidossa käytetty järjestelmä.

Syntyy Suomen Suuriruhtinaskunta

Kun nuo kontrahtiriidat oli käsitelty eri oikeusasteissa ja saatu järjestykseen, olot tasaantuivat pitkäksi aikaa. Käytiin läpi pari sotaa, jotka eivät kovin pahoin rasittaneet Karjalan kannasta. Lyhytaikainen sotaväen majoittaminen ja muonitus tietysti rasittivat rahallisesti ja majoitustilojen osalta.

Nuo pari sotaa olivat Kustaa III:n sota 1790-luvulla ja Suomen Sota 1808-1809. Jälkimmäisen seurauksenahan Suomi erotettiin lopullisesti Ruotsista ja siitä tehtiin Autonominen Suuriruhtinaskunta osana Venäjää. 1912 Suuriruhtinaskuntaan liitettiin Pietari Suuren ja hänen seuraajiensa valloittamat Uudenkaupungin ja Turun rauhansopimuksissa määritellyt voittomaat Karjalan Kannakselta ja Pohjois-Karjalasta, alue jota alettiin näihin aikoihin kutsua nimellä ”Vanha Suomi”.

(H Schulman: Striden om Finland 1808-1809 *WSOY 1909* — Hornborg Emrik: När riket sprängdes *Schildts 1955*).

Suomen Suuriruhtinaskunta alkoi varsin pian pohdita myös lahjoitusmaakysymystä ja nimenomaan siihen liittyviä omistuskysymyksiä. Neuvotteluiden jälkeen keisari asetti 1825 toimikunnan asiaa selvittämään. Puheenjohtajana kenraalikuvernööri Zakrevski ja jäsenenä C E Mannerheim, A A Thesleff, G W Ladau, A H Falk ja L G von Haartman.

Lampuodit allodiallirälssien vuokralaisia

Komitea päätyi esitykseen, jossa hoveista tuli allodiallirälssisiä, jotka lahjoitusmaaisäntä omisti ja talonpojista tuli hänen vuokraviljelijöitään, lampuoteja. Perusteluna ja esityksen mallina oli mm se, että Suomen aateliskartanoissa maanomistus oli kartanonherralla ja hän voi luovuttaa maata vuokraa tai työsuoritusta vastaan ulkopuolisille eli tavallisimmin torppareille. Lahjoitusmailla tilat olivat torpparitiloja suurempia ja itse asiassa täysin elinkelpoisia talonpoikaistiloja. Siksi niiden haltijasta käytettiin nimitystä lampuuti. Nimitys on ”suomennos” ruotsinkielisestä sanasta landbonde, joka tarkoittaa tilan vuokraajaa.

Keisari vahvisti esityksen 1826. Siirtymäkaudeksi määrättiin 10 vuotta. Lampuodit maksoivat vuokransa 1728 verorevision mukaisina veroina, ellei erillistä siitä poikkeavaa kontrahtia oltu tehty.

Tämä omistusoikeuden siirto talonpojilta vuokraisännälle ja monin paikoin samaan aikaan tapahtuneet neuvottelut vuokran suuruudesta lietsoivat monenlaisia pitkäaikaisiakin riitoja ja jopa kahakoita talonpoikien (nyt

lampuoteja eli vuokraviljelijöitä) ja lahjoitusmaaisännän apuun kutsumien kasakoiden välillä.

Kun käytettävissäni ei ole kattavaa ja luotettavaa selvitystä lahjoitusmaaisäntien ja lahjoitusmaatalonpoikien tai lampuotien välisistä riidoista, niiden luonteesta ja määristä, en niihin tarkemmin puutu.

On kuitenkin syytä huomauttaa, että erilaisissa kuvauksissa ja varsinkin romaaneissa on usein kuvattu kaikkein räikeimpiä tapauksia eikä niistä saa kokonaiskuvaa todellisuudesta. Toistuvasti mainitaan nimet Koioisanlahi, Taubila, Simo Hurta ja Salmin nimismies Neiglick. Samoin myös Sakolan nimismies Strömbergin jonka riita talollisen Antti Revon kanssa päättyi talollisen tappoon. (Lempi Jääskeläinen: Hovin vallat *Otava 1956*, Onni Palaste: Simo Hurta *Kariosto*, Kaarle Hirvonen: Kapina Kannaksella *Otava 1944*, Eino Leino: Simo Hurta).

Kyllähän monet eri syyt ovat aiheuttaneet lahjoitusmaatalonpojille ja lampuodeille pahojakin aikoja.

Tuohon aikaan oli esimerkiksi tavan takaa katovuosia, jolloin veroja jäi herkästi rästin. Sotaväen otot ja pahat kulkutaudit vähensivät tilan työvoimaa. Sota-aikoina viljan ja lihan luovutus sotilaille oli paha rasite. Verojen maksussa näitä rasitteita ei läheskään aina otettu huomioon.

Vuoden 1867 valtiopäivillä päätettiin lahjoitusmaiden lunastamisesta valtiolle ja luovuttamisesta aikanaan viljelijöille.

Lahjoitusmaatiloja lunastettiin sitä mukaa kuin niitä tarjottiin myyntiin. Tiloilla suoritettiin isojako kylittäin ja tilat luovutettiin viljelijöille varsin kohtuullisella hinnalla.

Maksuaikaa annettiin 39 vuotta ja korkoa perittiin hieman vaihdellen 6 prosentin nurkilla.

Kun isojako valituksineen ja vahvistuksineen oikeudessa saattoi kestää vuosia oltiin usein lähellä vuosisadan vaihdetta ennen kuin paperisota oli lopullisesti valmis ja lahjoitusmaa-aika takana päin.

Kimmo Laulajainen

Kalevalaisen kansanrunouden perinnöstä ja perinteestä

Iloinen viserrys on kuuntelijan ilo. Itse visertäjillä on oma heimonsa, sukunsa ja pesäpaikkansa. Kalevalainen kansanrunous on linnunlaulun lailla kaikkien osaksi tullutta yhteistä perintöä. Perinnettä se on runonlaulajien jälkipolville.

Kalevalainen kansanrunous on kulkenut sukupolvien ketjussa ehkä yli vuosituhannen ajan. Sitä seipitettiin yhä uudelleen muistitiedon varassa. Vanhaa säilyttäen luotiin myös uutta. Kalevalainen kulttuuri imi itseensä aineksia sekä myyteistä että arkielämästä. Se ”hahmottui lahjakkaiden sukuyhteisöjen piirissä eppisten runojen muotoon sekä varsinkin naisten piirissä lyyristen laulujen säkeiksi inhimillisiä tunteja ilmaisemaan”, maalaillee professori Heikki Kirkinen.

Kaikkea suomalaisuutta tuhonneen ruotsalaisvallan ja sen uskonvainon ajan läpi kalevalaisuus säilyi vain ortodoksiuskoisten alkuperäisten karjalaisten keskuudessa. Järjestelmälliseksi luonnehdittavan runonkeräyksen aikana heitä oli Karjalan ja Inkerin väestöstä enää tuskin kuudetta osaa. Suomalaisuuden perusta ja perintö rakentuvat heidän perinteilleen. Kalevalainen kansanrunous on kohotettu kansallisaarteeksemme ja sivistyksemme korkeimmaksi ilmenemismuodoksi.

Keräämisen toteutti vuonna 1831 perustettu Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Karelianismi, puhtaimmasta suomalaisuudesta kasvanut tietoisuus omasta identiteetistä on tuon keräyksen ansiota. Karelianismi herätti suomalaisen kulttuurielämän nousuun ja käynnisti pakkoruotsalaistetun yhteiskuntamme suomalaistumisen.

Suomen Kansan Vanhat Runot -teos-sarjassa on 34 nidettä. Niistä 13 on kerätty Inkeristä ja Etelä-Karjalasta sekä 9 Raja-, Pohjois- ja Vienan-Karjalasta. Loput 12 nidettä ovat Savosta, Pohjois-Pohjanmaalta, Etelä-Pohjanmaalta, Hämeestä, Varsinais-Suomesta, Sata-

kunnasta ja Uudeltamaalta. Viimeksi mainituissa 12 niteessä vain Piispa Henrikin surmavirsi ja Sääksmäen Ritvalan helkavirret ovat vanhaa kansanrunoutta, helkavirretkin Etelä-Karjalasta ja Inkeristä kulkuneiteita.

Professori August Ahlqvist on kirjannut vuoden 1854 kansanrunouden keräysmatkansa matkakertomukseen: ”... oikean runo-laulun rajat ovat aivan yhdet kuin Karjalaistenkin, nim. Puhdasten Karjalaisten, s.o. vanhoja runoja eli niiden kaltaisia ei eteläisessä osassa Viipurin lääninä löydy muualta kuin Pyhäjärven, Sakkulan ja Raudun pitäjissä.” Nuo puhdaskarjalaiset olivat Inkerikkoja eli Ischoreja s.o. kreikan-uskoisia Karjalaisia”. Professori Yrjö-Sakari Yrjö-Koskinen arvioi kirjoittamassaan ”Suomen kansan historiassa” 1880-luvulta, että ”Kalevala” on sijainnut Vuoksen vesistön varrella.

Kalevalaisuuden kunnian kohdistuminen ”väärauskoiselle” karjalaisryhmälle nosti kademieltä. Vastareaktio alkoi Suomen itsenäistymisen jälkeen. Professori Jalmari Jaakkola laati 1920- ja 1930-luvuilla teoriansa ”Kalevalan” sijainnista omilla synnyinsijoillaan Satakunnassa. Jaakkolalaiset ”loivat” taannehtien Ruotsi-Suomi -nimisen valtionkin. Ruotsista tullut sortovalta tulkittiin yksinomaan myönteiseksi tai ainakin ”parastamme tarkoittavaksi”. Koko idän suunnan vaikutus ja anti leimattiin pahuuden ja takapajuisuuden tunnuksin. Bolsevismin valtaantulo Venäjällä oli mainio savuverho huijaukselle. Jaakkolan teoriat on kummottu, valhe elää.

Ihmettelin Metsäpirtti Seuran tarinaillassa muutama vuosi sitten, eikö Vaskelaa luetaakaan Metsäpirttiin kuuluvaksi. Olin saanut kuulla vireillä olevasta muistokivihankkeesta Parasken kotipaikalle eikä siitä oltu mainittu sanaakaan Vaskelan Sukuseuran edustajille. Yhtä vieras uutinen oli muillekin läsnäolijoille. Vähitellen paljastui,

että muuan taustavaikuttaja oli hallitukselle kertomatta sysännyt muistokivipuuhun seuran vastuulta. Kysymykseeni, miksi asiasta ei kerrottu edes kymmenien runonlaulajiensa jättämää perinnettä vaalivalle sukuseurallamme tuli tyyli vastaus: ”Paraske kuuluu kaikille”.

Tuo ”kaikki” ilmeni pariksi rautulaiseksi. Kivihanke oli annettu heille matkailubisneksensä vetonaulaksi. Runoperinne olikin ärsyke, johon ei kenenkään olisi suotu vakavalla otteella tarttuvan. Meitä on ortodokseina kyllä ryssitellyt talvisotaan saakka, mutta en olisi ilman kokemaani osannut uskoa kenenkään edelleen elävän menneiden ahdasmielisten ja matalaotsaisten asenteiden vankina.

Vaskelaan ilmestyikin laastilla tuettu kivikasa. Muutaman irtokirjaimen perusteella oli pääteltävissä, että yhteen kiveen oli liimailtu ”Larin Paraske”. Hävettävä ja häpäisevä tekele oli onneksi kaukana Parasken mökin sijoilta.

Suvannon Seudun huhtikuun numeron ”Jamakka” jatkoi vastaavanlaista ”runoperintö kuuluu kaikille” -hengen vaalimista. Jätti mainitsematta Parasken kotikylän nimenkin ja juoni nimeämättömät piirit riitaan Parasken muistomerkillä käynneistä, vaikka Palkealan hautausmaalla ei sellaista enää edes ole. ”Aateluus velvoitti” myös vihjailuun, että Kalevalan runous säilyikin lähinnä Vienassa.

- Tuollainen on yhteisen perinnön repimistä eikä vaalimista, harkittua ilkeilyä monille rakkaalla asialla.

Minua aitokarjalaisuus velvoittaa kaikkien omien perinteidemme vilpittömään kunnioittamiseen.

Mauno Vaski (ent. Koskinen)
Vaskelan inkeroinen

Hovinkyläseura tiedottaa

Hovinkylän – Ojaniemen koulupiirin entisiä oppilaita ja entisten oppilaiden jälkipolvia pyydämme yhteiseen perinnetyöhön :

Vieläkin käytössä olevan koulurakennuksen täyttäessä 80 vuotta vuonna 2004

julkaisemme noin 250 sivuisen juhlakirjan.

Siihen mahtuisi vielä valokuvia ja tekstiä menneiltä ajoilta kansa- ja kiertokoululaisista, ja muistakin entisistä asioista. Etsikääpä omista ja vanhempien kätkeistä niitä meille lainaksi!

Hallituksen kokous 21.4.2003 päätti järjestää

80-vuotisjuhlan entisellä koulullamme Hovinkylässä kesäkuun alussa v. 2004.

Asiasta neuvottelemme siellä paikallisjohdon kanssa 17.5.2003.

Jo v. 2001 asetettua naisvoittoista toimikuntaa vahvistavat

Toimi Virolainen, Unto Loponen, Timo Ryyppö ja Esko Kuparinen.

Kaikesta kirjaan tai juhlaan liittyvästä antavat tarkempia tietoja he tai hallituksemme jäsenet tai Soini Hartikainen, Jähkyentie 66, 14700 Hauho, p. 03-6751482, sp soini.h@surfeu.fi.

Huomio ! Vunukoiden tai muiden läheisten ja ystävien valmistujaisjuhlat ovat lähellä !

Arvokkaat mutta edulliset lahjat heille saatte perinnetuotteistamme :

80-v kyläjuhlakirja ”HOVINKYLÄ 1911 – 1991”, näköispainos 25,- e

Lahjoitusmaajuhlakirja ”HOVINKYLÄ 1911 – 2001”, näköispainos 25,- e

”HOVINMÄEN JUHLA 9.6.2001”, muistomerkin vihkiäisten videokasetti 25,- e

Postikorttisarja ”SUVANNON LAAKSOA ENNEN JA NYT ” , 8 kaunista kuvaa 6,- e

Tuodaan tai lähetetään nopeasti postitse postikulut lisäten.

Lisähuomio! **Varatkaa paikat Hovinkyläseuran retkille,**

Kannakselle tai Suomessa, esimerkiksi :

16. -19.7.-03 Ojaniemi – Hovinkylä – Konevitsa / Taipaleenjoki – Siiranmäki – Summa.

30. – 31.8.-03 Ruskaretki: Ranua – Rovaniemi – Raatteentie.

Yhteys Soini Hartikaiseen tai **Markku Nuoraan, p. 03 – 3737300, 0400-637730 .**

Kaikista yllä olevistakin saa tarkempia tietoja Hovinkyläseuran jäsentiedotteista !

Hovinkyläseuran hallitus

Pitäjä- ja sukulehtiä palkittiin laatukilpailussa

Noin kolmellakymmenellä karjalais-seuralla on oma lehti, joka ilmestyy kerran vuodessa tai kerran viikossa tai jotakin siltä väliltä. Lehti kertoo pitäjään tai sukuseuraan liittyvistä aiheista, mm. seuran toiminnasta, historiasta ja tulevista tapahtumista.

Karjalan Liitto järjesti vuonna 2002 karjalaisten pitäjä- ja sukulehtien teki-jöille laatukilpailun. Kisaan osallistui kaikkiaan 19 lehteä, joista neljätoista oli pitäjälehtiä ja viisi sukuseuralehteä. Kilpailussa oli kolme sarjaa. Keran kuukaudessa tai useammin ilmestyyvien lehtien sarjaan otti osaa kolme lehteä. Niistä parhaana palkittiin keran viikossa ilmestyvä Kurkijokelainen-lehti. Toisessa sarjassa oli mukana lehdet, jotka ilmestyivät kaksi-kahdeksan kertaa vuodessa. Tämän sarjan kärkikolmikoon muodostivat Jaakkiman sanomat, Rautulaisten lehti ja Impilah-

telainen, joista Jaakkiman Sanomat vei kärkisijan. Rautulaisten lehti ja Impilahtelainen saivat kunniamaininnan. Sarjassa oli mukana yhdeksän lehteä. Kolmannen sarjan muodostivat kerran vuodessa ilmestyvät lehdet. Sarjaan osallistui seitsemän lehteä, joista parhaaksi arvioitiin Kuolemajärveläinen-lehti. Kunniamaininnalla palkittiin Seiskarilainen ja sukulehdistä ainoana kärkipaikalle sijoittunut Arposten sukuseuran lehti Arpostia.

Lehtien arvostelukriteereinä oli sisälön ajankohtaisuus ja monipuolisuus, lehden luettavuus ja kiinnostavuus, ulkoasu ja se, kuinka lehti houkuttaa uusia ja erityisesti nuorempaa lukijakuntaa. Raati arvioi kisassa mukana olleet lehdet ja annettujen pisteiden perusteella laskettiin sarjojen parhaat. Raati piti erityisen ilahduttavana sitä,

että näin monella karjalaisyhteisöllä on

oma lehti tiedotuskanavana. Lehdellä on myös tärkeä merkitys perinteen siirtämisessä ja omien juurien löytämisessä. Kaikkien lehtien tekijöitä muistutettiin siitä, että lehti ei ole koskaan valmis ja jatkossa kehoitettiin lehtien tekijöitä kiinnittämään huomiota erityisesti lehtien ulkoasuun ja siihen, kuinka lehden sisältö houkuttaa uusia lukijoita.

Kilpailuun osallistuivat seuraavat lehdet: Arpostia, Impilahtelainen, Itäviitta 51, Jaakkimalaisten sanomat, Johannekselainen, Koskelaiset, Kuolemajärveläinen, Kurkijokelainen, Lyhtipaalu-lehti, Muistojen Uusikirkko, Munukan uutiset, Oma Suojärvi, Paakkasen sanomat, Rautulaisten lehti, Räisäläinen, Seiskarilainen, Siitotset, Suvannon seutu, VPL Pyhäjärvi.

Sarjojen parhaat palkittiin apurahalla.

TILAA OMA LEHTI!

Karjalaista asiaa Sakkolasta,
Metsäpirtistä ja Vuokselasta 8 kertaa vuodessa, 20 euroa!

Sakkola –museon postiosoite on:

**SAKKOLA-MUSEO/
SAKKOLA-SÄÄTIÖ**

PL 15

37500 Lempäälä

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on edelleen saatavana, samoin kirja Sakkolan kylät tuvasta tupaan.

Kirjoja voi hankkia Osuuspankin konttorista Lempäälässä.

Kirjoja myyvät myös Eino Kuisma, Punkalaidun, sekä
Lempäälässä Anneli Kuisma ja Aaro Viskari
Anneli Kuisma hoitaa postitettavat tilaukset, puh. 03- 3748 410

Sakkolan historia II maksaa 13,50 euroa ja
Sakkolan kylät tuvasta tupaan 18,50 euroa
Postilähetyksistä peritään lisäksi lähetyskulut.

**HANKKIKAA NYT PITÄJÄTEOKSIA
- VAIKKAPA LAHJAKSI!**

SAKKOLAN PITÄJÄ- JUHLAN VIDEO

Saatavissa nyt myös 50 minuutin mittainen pitäjäjuhla-video kesän 1997 juhlista Sakkolassa. Tilaa värikäs dokumentti historiallisista juhlallisuuksista Karjalan kotikunnilta hintaan 25,50 euroa.

TILAUKSET: Ilpo Kuparinen puh. (03) 3738 195 tai 0400-307 550.

Videota voi myös noutaa sopimuksen mukaan

Crane Videon Tampereen toimipisteestä tai
Vesilahdesta Kuparisen kotoa Rautialantie 525.

Tilauksia otetaan vastaan myös Sakkola-Säätiössä.

0031012>KESTO /003755

Hynnä Tauno

Kurkipolku

37550 LEMPÄÄLÄ

Putkiliike

P. Nuora Ky

37560 KULJU

Puh. 367 6100

Seuraava lehti

ilmestyy juhannukseksi.

*Aineistot toimitukseen touko-
kuun loppuun mennessä.*

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti

Ilmestyy vuonna 2003 8 kertaa

Tilaushinta

20 euroa/vuosikerta

Ilmoitushinnat

0,20 euroa palstamillimetri
(+alv 22%)

Pankki

TSOP, 37500 Lempäälä

Tilinumero 522803-211955

Toimitus Suvannon Seutu,

Rautasema, 37550 Lempäälä

Puhelin 040 730 2622

tai (03) 374 8448 iltaisin

Päätoimittaja

Marjo Ristilä-Toikka, Lempäälä

Metsäpirtin yhdyshenkilö

Ilmi Pesonen, puh. 09-694 6309

sähköposti: ilmi.pesonen@welho.com

Vuokselan yhdyshenkilö

Taisto Virkki, Tampere

p. 03- 363 1750 tai 050-553 8607.

Toimituskunta

Esko Kallonen

Eero Koppanen

Ritva Koski

Juha Kuisma

Hannu Paukku

Aila Alanen

Ilmi Pesonen

Taisto Virkki

Kirjapaino Koski-Print, Valkeakoski